

Harper Lee

Ne bántsátok a feketerigót!

- dráma két részben -

-történik 1935-ben, egy amerikai kisvárosban-

Színpadra alkalmazta
POLGÁR ANDRÁS

Fordította
MÁTHÉ ELEK

BUDAÖRSI JÁTÁKSZÍN
2005

Szereplők

Scout Finch (*Szkáut Fincs*) 15 éves

Atticus Finch, az apja, ügyvéd (*Ettikösz Fincs*) 55 éves, szemüveges,

Tom Robinson, néger férfi, vádlott 30 éves, balkeze élettelenül lóg teste mellett, kézfeje torz, jobbával emeli, rakosgatja balját

Mayella Ewell, sértett (*Mejella Juell*), 19 és fél éves

Bob Ewell, az apja (*Báb Juell*)

Taylor bíró (*Téjlör*)

Törvénytiszt, szokásos egyenruhában, övén pisztolytáska

Tate, seriff (*Téjt*), civilben jár, mellén seriff-csillag, statson-kalap

Gilmer, ügyész (*Gilmör*)

Mrs. Write (*misis Rájt*), az esküdtek szószólója

Boo Radley (*Bú Redli*), „pszichiátriai eset” esküdt, szemüveges, kalapjától nehezen válik meg, csoszogva jár, nem emeli lábát

10 további esküdt, fehérek, férfiak, nők, néma szerep, néhányan nevesítve,

Gates (*Gétsz*) tanárnő, doktor Duff (*Daff*), Cunningham (Kanningem) bácsi.

Szín

Maycomb (Alabama állam) kisváros. Egyterű díszlet, a fény elhalványulásával, és a játszó tér megvilágításával emeljük ki a fontos teret. Idő: 1935. A magasban ócska falióra, évek óta nem jár, egyik mutatója hiányzik.

Utca.

A háttérfüggönyön a városka képe, bal elöl **Boo Radleyék** háza, előtte működő gázlámpa oszlop, melyen dróttal felerősített konzervdoboz fityeg. A ház mellett a törvényszék kapujának rajta, bejárással, templom rajza. Középpütt, magasan a kisváros háztetői, jobbra a **Bank** épülete, BANK felirattal. Tovább jobbra egy ház rajza, **Finch** háza.

Tornác.

Jobb elöl **Finchék** tornáca, kipárnázott hintaszék, egy működő hinta, innen bejárás.

Tárgyalóterem.

A bírósági tárgyalóterem: Középpütt, szemközt a bírói emelvény, USA címerrel. Előtte a tanúk széke, állványos körmikrofonnal. Oldalt, jobbra, két sorban, egymás felett, az esküdtek helye, apró korláttal elválasztva, hat-hat székkal.

Balra, rézsút, két íróasztal, székekkel, itt foglal helyet, (közelebb a Nézőtérhez) a Védelem, (**Atticus Finch**) és a vádlott (**Tom Robinson**). A következő asztal az Ügyész helye (**Gilmer**).

Középpütt jókora körmikrofon, állványon, a beszélők a mikrofon elé lépnek. A tárgyaló bejárata a bírói emelvény mellett, itt áll a **Teremszolga**, ő hív be tanúkat, esket a Bibliára.

I.RÉSZ.

1.)jelenet.

Tornác (este)

(Nytott szín, SCOUT, rakott szoknya, matrózblúz, térdharisnya, könyvvel a kezében lép be, a könyvet a hintaszékbe hajítja, felül a hintára. Meglódítja magát, egyre vadabbul hintázik. SCOUT hintája megáll. Mintha eszébe jutott volna valami. Leszáll a hintáról, körülnéz. Sietve kivesz apró holmikat a hintaszék párnája alól, kisiet az „utcára”. Megáll a gázlámpa alatt, itt is körülnéz, a lámpaoszlopra erősített konzervdobozba berakja a zsebében hozott apróságokat; rágógumit, színes cukrot, és egy borítékot. Visszasiet a tornácra, nagyot fujtat. Mintha magának beszélne.)

SCOUT A mi városunk, *Maycomb*, régi, unalmas, eseménytelen porfészek volt, 1935-ben. A férfiak keménygallérja reggel kilenc órára már csurom vizes, a hölgyek fürdőt vettek ebéd előtt, három óráig tartó sziesztájuk után, estére mégis olyanok voltak, mint a puha teasütemény. Mifelénk senki sem sietett, mert nem kellett sietnie, *Maycomb* határán túl nem volt semmi, amit érdemes lett volna megnézni. Valami bizonytalan derülátás lakozott az emberekben; meg voltak győződve, hogy a félelmen kívül semmitől sem kell félniük.

(Utcára BOO; csoszogó járás, kalap, szemüveg, orrára húzott kalap. Az utcán esti fények, a gázlángban pislog a fény, a város fölött a házak esti fényben. BOO úgy jár, mintha állna, merev lábbal, szaporán lépdél, mégis, alig halad)

SCOUT Jó estét, Boo úr!

(BOO kalapot emel a kislánynak, sebesen tovacsoszog, megáll a gázláma alatt, a zsebébe süllyeszti, amit a konzervdobozban talál, eltűnik.)

SCOUT Mikor megpillantom Boo Radley-t, mindig elfog a félelem. Rettentő ijesztő. Jó lenne beszélni apámmal, Atticussal Boo-ról, de nem lehet, szörnyen maradi... Amikor anyám meghalt, kétéves voltam, így hiányát soha nem éreztem. Apám nevelt, meg a néger szakácsnőnk. Atticusnak különös elvei vannak, például Boo-t illetően. Egyszer, amikor még nem is éltem, Boo a nappaliban ült és cikkeket vágott ki a *Maycombe Tribune*-ből, hogy albumra ragassza. Ekkor lépett a szobába apja, és amikor Boo mellett elhaladt, Ő beledöfte az ollót apja lábába. Aztán kihúzta az ollót, a vért letörölte nadrágja szárába, és folytatta a cikkek kivágását. Anyja sikoltozva kiabálta, hogy Boo megöli mindnyájukat. Amikor a seriff megérkezett, még mindig a nappaliban ült és nyirkált. 33 éves volt ekkor. Atticus azt mondta, Boo nem örült, csak néha kissé ideges, ezért nem kellene elmeagyógyintézetbe zárni. Nem is zárták, soha.

Boo ritkán jár ki a házból, szülei meghaltak. A szakácsnőnk mindenesetre azt mondja, nyers préri - kutya húst eszik, és minden macskát meg tud fogni, ezért véres a keze. Házában egy gonosz szellem lakik, és azt tartja róla a város...

(SCOUT elhallgat, mert a sötét utcára komor férfiak érkeznek, kalapban, flanel ingben, overallban, csizmában, egyikük létrát cipel. A csapat komoran baktat, majd megáll, némán tanácskozik. Indul tovább, a létrás embert kivéve benyomul a Törvényszék épületébe. A létrás ekkor a lámpa mellé lép. Kinyitja létráját, felmászik, megérinti a lámpa vasát, komótosan átveti rajta a vállán lógó kötelet, vár.

Ekkor lökdösi ki a csoport az összekötözött kezű, halálra rémült TOMOT, aki elesik, felrángatják, lökdösik a lámpa felé, s ez mindez talán azért olyan félelmetes, mert némán történik, egyetlen hang nélkül.

SCOUT döbbsen áll a tornácon. Kiszalad az emberek közé. A létrás ember odafent meglengeti a kötelet, s lent a tántorgó TOM nyakába akasztják.)

I. FÉRFI Húzhatod!

II.FÉRFI Mocskos nigger! Ütött az utolsó órád!

I.FÉRFI Rúgd ki a lábát! Kapálódzik!

(SCOUT ezt már nem állja szó nélkül)

SCOUT Helló, Cunningham bácsi!

EWELL Majd én elzavarom! Takarodj innen, te... *(durván nyakon ragadja Scout-ot, aki ekkor belerúg. EWELL fél lábon ugrál)* Szentelen szarzsák!

I.FÉRFI Tizenöt másodpercet adok, hogy eltűnj innét a fenébe!
Te meg húzzad azt a kötelet!

TOM Könyörgöm... uraim!... nagyon kérem...

II.FÉRFI Pofa be! Húzzad már!

I.FÉRFI Erősen! Most van jól a nyakán!

TOM Uraim... könyörgök... *(megbilincselte kézzel próbál szabadulni, lefogják, megrángatják nyakán a kötelet)*

SCOUT Helló, Cunningham bácsi, hogy áll az örökösödési ügye? Én az ügyvédje lánya vagyok! *(teli torokból ordít)* Atticuuuuus!!!

TOM *(fuldoklik, kalimpál)*

(Ütik, rúgják TOM-ot. CUNNINGHAM kellemetlenül érzi magát a férfiak között, elengedi a kötelet, elfordítja a fejét, torkot köszörül. TOM a földre roskad. Az emberek távolabb lépnek tőle)

SCOUT Nem emlékszik rám? No! Scout Finch vagyok! Egyszer *hikori* diót hozott nekünk... Walterrel együtt járok iskolába. Egy osztályba. Igazán jó fiú. Egyszer megvertem, de aztán kibékültünk, és magunkkal vittük ebédre... Mondja meg neki, hogy üdvözlöm! Cunningham bácsi, az örökösödési szabályrendeletek rosszak! Maga nyeresre áll!

(A férfiak elengedik a kötelet, Tom végre levegőhöz jut, a létrás lemászik, összecsukja a létráját)

LÉTRÁS Így nem lehet lincselni! Vagy eltávolítjátok a szarzsákat, vagy megyek haza!

(ATTICUS érkezik a tornácuk felől, pizsamájára ballont kapott, mellé összefogja. Döbbenet ront be az emberek közé, talpra segíti TOMOT. TOM a vállára borul)

ATTICUS Jól van már, jól van. Minden rendben. Figyeljenek, emberek, senkinek sincs joga így bánni Tommal! Még nincs ítélet! Senki sem mondta ki, hogy bűnös!

I.FÉRFI Szarok a maga jogára!

LÉTRÁS Képesek, és felmentik!

II.FÉRFI Rohadt gyilkos-nigger! Tudjuk, mi megy a törvényszéken!

EWELL A lánya meg egy jó nagyot belém rúgott! Itt a helye, ni! *(mutatja felhúzott nadrágja alatt a lábát)* Jó lenne, ha megnevelné!

ATTICUS Menjének haza! A seriff itt lehet a közelben! Ne akarjanak nagyobb bajt. Köszönöm szépen.

(Az emberek szétszélednek, van, aki legyint, a Létrás a fejét csóválja. Elmennek. ATTICUS kioldozza TOM kezét a kötél-bilincset, a néger jobb kézzel megemeli bal kezét, és az ingére akasztja)

ATTICUS Hogy tudták kihozni?

TOM Az őr alszik.

ATTICUS Visszamegyünk. Nem fogják többé zavarni.

SCOUT Minden pénzt rátehet, hogy nem jönnek többé.

CUNNINGHAM Megmondom Walternak, hogy a kis kisasszony üdvözli! *(int, el)*

(ATTICUS indul TOMMAL, még visszaszól a lányának)

ATTICUS Nem szép dolog a rugdalózás, Scout! *(eltűnik Tommal a törvényszék épületében. SCOUT várja, ATTICUS kisvártatva kijön)*

SCOUT Azt hittem, Cunningham bácsi a barátod volt.

ATTICUS Most is az. Alapjában véve jó ember, de bizonyos dolgokban téved. Ez megtörténik édesmindnyájunkkal.

(Bandukolnak a tornác felé)

SCOUT Meg akarta ölni Tomot!

ATTICUS Ha idősebb leszel, jobban megérted az embereket. A csőcselék mindig emberekből tevődik össze. Bármilyen megvadult és állatias bandát le lehet szerelni, mert mégiscsak emberekből áll.

SCOUT Ha Walter holnap bejön az iskolába, megölöm!

ATTICUS Egy ujjal se fogsz hozzányúlni! Nem viselkedhetsz ellenségesen bárkivel, akinek az apja helytelenül viselkedett. Hová jutna a világ, ha mindenki így gondolkodna! Ja... és ne piszkáljátok örökké Boo Radleyt! Mindenfélét rakosgattok abba a konzervdobozba, ott a gázlámpán. Rágógumit, leveleket, döglött egeret!

SCOUT Döglött egeret nem! Egeret sosem! Csak ki akarjuk csalogatni a házából, nappal!

ATTICUS Hát ne akarjátok! Úgy él, ahogy akar!

(SCOUT bemegy a házba, ATTICUS a tornácra érve ledobja ballonját, még egyszer kinéz az utcára és leoltja a lámpát.)

Szín elsötétedik)

2.)jelenet.

Szín kivilágosodik

Tárgyalóterem (nappal)

(TAYLOR bíró – civilben -, szivarral a kezében sétál, WRITE asszony elől, közepén egy széken ül, kezével hajtja maga elől a szivarfüstöt, TATE seriff, hátul összekulcsolt kézzel áll előttük, sarkán hintázik)

TAYLOR Nem lehet ebben a városban tizenkét normális embert találni? Szégyen és gyalázat!

TATE Lehet, csak nem felelnek meg Önnek!

WRITE Muszáj ilyen sokat dohányozni, bíró úr? Nagyon bűdös szivarokat szív.

TATE Kezdem azzal, hogy a tárgyalóteremben tilos a dohányzás!

TAYLOR De nem nálam! Az én tárgyalásaimon szabad!

TATE Mondja el a javaslatukat, Write asszony!

WRITE Azt javasoljuk, hogy Boo Radley-t is tegyék meg esküdtnek!

TAYLOR Azt a félkegyelműt?

WRITE Nem bolond az, bíró úr!

TATE Higgye el, nagyon is agyafűrt! Maga is megláthatja.
Már itt is van!

*(BOO jelenik meg, kabátban, kalapban, jellegzetes csoszogó
járásával közeledik. WRITE felugrik, elé tolja a széket. BOO
zavartan ácsorog)*

TAYLOR Üljön le. Vegye le a kalapot!

BOO Bocsánat. Állok. *(kalapban marad)*

TAYLOR Miért?

*(ATTICUS és GILMER ügyész lép be, kezelnek TAYLOR-ral, és
TATE-el)*

TAYLOR Write asszonyosság, az esküdtek szószólója azt
javasolja, hogy a tizenkettedik esküdt személyének
kiválasztásánál, részesítsük elsőbbségben Boo Radley
urat. Hm! Egyáltalán, van kedve hozzá?

BOO *(rezzenéstelen áll kalapjában)*

ATTICUS Tizenegy esküdt lett kiválasztva eddig, valamennyien
fehérek! Fekete vádlott felett, fehérek mondanak
ítéletet! Nem lehetne a tizenkettediket a színes bőrűek
között megkeresni?

TAYLOR Nem lenne helyénvaló!

- TAYLOR Ez a tradíció. Délen vagyunk, ha nem tudná...
Menjünk tovább! Mit mond az ügyészség?
- GILMER Az esküdtnék büntetlen előéletű, faji előítélettől mentes, a vádlottal perben-haragban nem lévő személynek kell lennie! Ön ilyen ember, Boo Radley úr?
- BOO Tessék?
- GILMER Süket Ön? Van valami baj a... hallásával?
- BOO Hogy? Nem. Nincs.
- ATTICUS Talán meg van zavarodva, ennyi ember előtt!
- WRITE Válaszoljon nyugodtan!
- BOO Jó. Mit mondjak?
- WRITE Amit kell! Az igazat! Bátran!
- BOO Bátor vagyok.
- TAYLOR *(félre)* A tárgyaláson még több ember lesz. Ott talán még meg is fog háborodni? Nos, Write asszony?
- WRITE Saját kezűleg fogok felügyelni rá. Vigyázok, hogy beszedje a gyógyszereit!
- ATTICUS Ha az esküdtek szószólója felelősséget vállal érte: nem emelek kifogást!
- WRITE Úgy lesz! Vállalom a felelősséget!

GILMER Elfogodom tizenkettediknek!

TAYLOR A meghallgatást lezárom! Az esküdszék létszáma ezzel teljessé vált. Távozhatnak.

(Sietve mennek el, WRITE, GILMER, ATTICUS, TATE seriff. BOO zavartan álldogál, TAYLOR bíró már az emelvénye előtt jár, visszafordul)

TAYLOR Elmehet, Radley úr. De ne menjen túl messze!
Rövidesen kezdünk!

BOO Igen? Jó. Köszönöm szépen. *(szélesebb csoszogásával keresztül halad az elképedt bíró előtt, el)*

(TAYLOR fejét csóválva néz utána, fellép az emelvényére, belép a TÖRVÉNYSZOLGA, egyenruhában, övén pisztollyal, csizmában, hozza a bírói talárt, feladja a bírónak.)

SZOLGA Most jött vissza a tisztítóból! Még ropogós! Jól aludt, bíró úr?

TAYLOR Köszönöm, nem. Egyre rosszabbul alszom.

SZOLGA *(elismerően méregeti)* Hiába. Talárban egész más ember a bíró úr!

TAYLOR Mennyire más?

SZOLGA Hát olyan, más... nagy ember... Tiszteletre méltó.

(TAYLOR új szivart tesz a szájába, a TÖRVÉNYSZOLGA tüzet adna, hasztalan kattogtatja öngyújtóját.)

TAYLOR Mikor jegyzi meg végre, James, a törvénytörés legfontosabb felszerelése az én esetemben, az...

SZOLGA ...öngyújtó vagy gyufa!

TAYLOR Méghozzá működőképes. Impotens öngyújtó annyit ér, mint menyasszony, bejárat nélkül! Leülhet!

(TAYLOR saját gyufájáról gyújt rá. A TÖRVÉNYSZOLGA ráül az egyik íróasztalra)

TAYLOR Minden tárgyalás előtt jóleső izgalmat érzek. Mint zsoké a verseny előtt. Már fent ül a nyeregben, a lovak a startgép boxában, már csak az indítóra várnak. Igen feszült pillanat. Ki tudja, ki nyeri a futamot?

SZOLGA *(nevet)* Villamosszék vagy kötél?

TAYLOR Hamutartó!

(A TÖRVÉNYSZOLGA felugrik, sietve hozza a hamutartót, és felteszi a bíró elé, az asztalra.)

TAYLOR Nahát akkor, James, Isten segedelmével!

SZOLGA Isten segedelmével!

TAYLOR A Bibliája? Megvan?

SZOLGA *(felmutatja)*

TAYLOR Mehet. *(feláll és kimegy)*

(A TÖRVÉNYSZOLGA még vár egy pillanatot, fellép az emelvényre, megigazítja a széket, odarendezi a bíró kalapácsát, körülnéz a teremben, megigazít egy mikrofont. Ujjával megpöcköli)

SZOLGA Négy, három, kettő, egy, zéró!

(Bólint, kiált:)

„Alabama állam, Maycomb megye, kontra Tom Robinson ügyben!”

(ATTICUS és GILMER, be, leül egy-egy íróasztalnál. Bejön a tizenkét esküdt, WRITE asszony az alsó sorban, legközelebb a bíróhoz, BOO a felső sorban, harmadik szék, majd CUNNINGHAM, BOO RADLEY, GATES tanárnő, doktor DUFF, elfoglalják a hat-hat széket. WRITE feláll, leveszi BOO kalapját, és a kezébe nyomja.

A TÖRVÉNYSZOLGA a bírói emelvény mellé lép, emelt hangon:)

SZOLGA *(ordítva)* Álljanak fel! Belép Taylor bíró úr!

(Mindenki feláll, Taylor be, kezében a szivarja, leül az emelvényére, int, leülhetnek)

TAYLOR Hozhatja a vádlottat!

(A TÖRVÉNYSZOLGA behozza TOM ROBINSONT, a teremben leveszi a bilincset róla. TOM kacska balkezét jobbjával felteszi az íróasztalra. Leül)

TAYLOR Maycomb megye bírósága folytatja a tárgyalást.
Államügyész úr tanúi következnek. Államügyész úr!

GILMER *(feláll)* Kérem Heck Tate urat, a seriffet!

SZOLGA *(kiált)* Heck Tate úr! HECK TATE ÚR!

(TATE be, peckesen jár, leül a tanúk padjára. A TÖRVÉNYSZOLGA elé lép, tartja a Bibliát, erre TATE feláll)

SZOLGA *(felé nyújtja a Bibliát)* Esküszik, hogy az igazat, a teljes igazat, és csakis az igazat vallja?

- TATE *(kezét a Bibliára teszi)* Esküszöm!
- GILMER *(feláll, elébe sétál)* A saját szavaival mondja el, Tate úr, az eseményeket.
- TATE Igen. Szóval elhívtak.
- GILMER Tudna az esküdtek felé fordulva beszélni?
- TAYLOR És a mikrofonba!
- GILMER Köszönöm. Ki hívta el?
- TATE Hát a Bob. Akarom mondani, Ewell. Aki itt van a teremben. Jött értem egy este.
- GILMER Melyik este?
- TATE November huszonegyedikén. Nagyon izgatott volt, és kért, menjek gyorsan hozzájuk, mert egy nigger erőszakot követett el a leányán.
- GILMER És Ön odament?
- TATE Kocsiba ültem és mentem.
- GILMER És mit látott?
- TATE A leány a padlón feküdt, a bejáratnál jobb kéz felé eső szoba közepén. Csúnyán össze volt verve, de talpra állítottam, ő megmosta az arcát egy vödörben, a szoba sarkában, és erre rendbejött. Megkérdeztem, ki bántalmazta, azt felelte, Tom Robinson.
- GILMER Felismerné a jelzett személyt?

- TATE Természetesen! Ő az! (*mutat TOM ROBINSONRA*)
- GILMER Tehát a vádlottak padján ülő színes férfiről beszélünk?
- TATE Igen. Róla! Megkérdeztem, erőszakot követett-e el rajta, s erre is igent mondott. Erre elmentem Robinsonhoz, átvittem Ewellékhez. A leány felismerte, mire Robinsont letartóztattam. Ennyi volt az egész.
- GILMER Köszönöm.
- TAYLOR Van kérdése, Atticus Finch?
- ATTICIS Igen, van! (*felkel, előre sétál*) Hívott orvost, seriff? Hívott valaki orvost?
- TATE Nem, uram.
- ATTICUS Nem hívott orvost?
- TATE Nem, uram.
- ATTICUS Miért nem?
- TATE Megmondom. Nem volt rá szükség. A leányt csúnyán összeverték. Nyilvánvaló volt, erőszak történt.
- ATTICUS De orvost nem hívott?
- TATE Nem, uram.
- TAYLOR A seriff háromszor felelt a kérdésére, Atticus. Nem hívott orvost!

- ATTICUS Csak határozottan le akartam ezt szögezni, bíró úr. Sheriff, honnan állapította meg, hogy a leányt „csúnyán elverték”?
- TATE Hát...
- ATTICUS Írja le pontosan a sérüléseket.
- TATE ...a... össze volt verve a feje... a karján erős horzsolások nyomai voltak, a dolog körülbelül fél órája történt.
- ATTICUS És ezt honnan tudja?
- TATE Bocsánat, tőlük hallottam. Tele volt horzsolásokkal, és a szeme is kezdett bedagadni!
- ATTICUS Melyik szeme?
- TATE Lássam csak...
- ATTICUS Nem emlékszik?
- TATE A bal.
- ATTICUS Még csak egy pillanat, seriff, az a szeme, amely az Ön szemével volt szemközt, vagy valójában a bal szeme?
- TATE Helyes az észrevétele, Atticus, mégis a jobb szeme volt! Most már emlékszem. A horzsolások arcának azon az oldalán látszottak.
- ATTICUS Határozottan a JOBB OLDALÁN?
- TATE Igen, a jobb oldalán! De több sérülés is volt a lányon. Beszámoljak azokról is?

ATTICUS Legyen szíves.

TATE ... a karján kék foltok voltak, és megmutatta a nyakát is. Határozottan lehetett látni az ujjnyomokat a nyelvőcső körül...

ATTICUS Körös-körül? Vagy csak a nyak hátsó oldalán?

TATE Szerintem, körös-körül.

ATTICUS Gondolja?

TATE Igen uram, vékony nyaka van, bárki ujjai körülérhetik.

ATTICUS A kérdésemre csak „igennel” vagy „nemmel” válaszoljon, seriff.

TATE Igen!

ATTICUS Köszönöm. *(leül)*

TAYLOR Ön elmehet, seriff. Kérem Ewell urat a tanúk padjára!

(A seriff el, a TÖRVÉNYSZOLGA kifelé kiált)

SZOLGA Robert E. Lee Ewell, tanút kérem!

(EWELL vidáman masírozik be, ide-oda integet, fejet hajt a bíró előtt, megáll, kezét esküre emeli.)

SZOLGA *(felé nyújtja a Bibliát)* Esküszik, hogy az igazat, a teljes igazat, és csakis az igazat vallja?

EWELL *(kezét a Bibliára teszi)* Isten engem úgy segítjen!

(GILMER feláll, lassan a tanúk padja elé sétál. Megigazítja a körmikrofont EWELL orra előtt, mosolyog.)

GILMER Tehát ön Robert Ewell. Mayella Ewell apja?

EWELL Mostmár mindegy, ha nem is én vagyok, mert az anyja már meghalt.

TAYLOR Ön Mayella Ewell apja?

EWELL *(alázatos, sunyi)* Igenis, bíró úr!

TAYLOR Talán most áll először Bíróság előtt? Ebben a bírósági tárgyalóteremben semmi obszcén célzás nem hangozhat el, semmilyen vonatkozásban, amíg én itt ülök! Megértette? Folytassák!

GILMER Köszönöm, uram. Kérem, Ewell úr, mondja el saját szavaival, mi történt november huszonegyedikén este?

TAYLOR Ki másnak a szavaival, ha nem a magáéval? Persze, a saját szavaival! Folytassák!

EWELL Hát... úgy naplemente előtt ágakat szedtem...

ATTICUS Ez nem érdekes...

EWELL Már hogyan lenne érdekes? Épp azt mondtam magamban, ez a Mayella úgy sikít, de annyira... tudják, a Mayella a lányom nekem... szóval olyan éktelen üvöltözést csapott, hogy ledobtam a gallyakat a földre, és lélekszakadva rohantam... *(egyre jobban belelovalja)*

magát, feldühödik, hangosabban beszél) közben nekirohantam a kerítésnek... kigabalyodtam... és odarohantam az ablakhoz... és azt láttam... hogy az a fekete nigger, üzekszik az én Mayellámon...

TOM *(felugrik, felháborodottan)* Ez nem igaz!

(ATTICUS felugrik, igyekszik visszanyomni a székébe. GILMER az esküdtek előtt áll, a vádlottra mutogat, az esküdtek is beszélni, kiabálni kezdenek, hallatlan lárma kél.

TAYLOR veri az asztalt a bírói kalapácsával. EWELL elégedetten dől hátra a tanúk padján)

SZOLGA Rendet! Csendet! Leülni!

TAYLOR *(még üt kettőt a kalapácsával)* Törvény adta jogomnál fogva, kiüríthetném a termet, a bíróság elküldhetné a közönséget. Ezúttal nem teszem, mindenkinek jogában áll megnézhetni és meghallgatni, ami érdekli. Egy dolgot azonban közlök: vagy csendben maradnak, és úgy vesznek részt a tárgyaláson, beleértve az esküdteket is, vagy mindnyájukat megbírságolom, tiszteletlen viselkedésükért! Maga meg, Ewell úr, tisztos keresztényhez illő nyelven tegye meg tanúvallomását, ha tudja! Megértették? *(megint lesújt a kalapáccsal)* Folytassák!

GILMER Ewell úr. Látta Ön, hogy a vádlott nemi érintkezést folytatott a leányával?

EWELL Igen, láttam.

GILMER Ugye, Ön azt állítja, hogy az ablakban állt?

- EWELL Igen, uram.
- GILMER Milyen magasan van az ablak a padlótól?
- EWELL Körülbelül három lábnyira.
- GILMER Világosan látta, hogy mi van a szobában?
- EWELL Igen, uram.
- GILMER Milyen állapotban találta a szobát?
- EWELL Eléggé feldúltnak, mintha birkóztak volna odabent.
- GILMER Mit tett, mikor meglátta a vádlottat?
- EWELL Hát... megkerültem a ház sarkát, hogy bejussak a lakásba, de ő kirohant az ajtón, mielőtt odaértem. Megismertem, ebben nem volt hiba. Sokkal inkább aggódtam Mayella miatt, ezért nem szaladtam utána. Berohantam a házba; a leányom még mindig a padlón feküdt és sikoltozott.
- GILMER Ekkor mit csinált?
- EWELL Ekkor futottam a seriffért, ahogy csak tudtam. Ismerem a tetteit, ott lakik abban a niggerfészekben, eljárt a házam előtt, naponta. Bíró úr, hányszor kértem a megyét az elmúlt tizenöt évben, hogy füstöljék ki ezt a fészket, veszélyes ezek közelében lakni, eltekintve attól, hogy csökkenti az ingatlanom értékét...
- GILMER Köszönöm, Ewell úr.

- EWELL Kérem. *(feláll, elégedetten megrángatja magán a ruhát, indulna)*
- ATTICUS *(feláll)* Csak egy pillanatra... Szeretnék egy-két kérdést intézni Önhöz... Szabad lesz?
- EWELL Szabad. Vagy nem? *(a Bíróra néz, az visszaint, üljön vissza)*
- ATTICUS Ewell úr, azon az estén sok rohangálás ment végbe. Lássuk csak. Ön azt mondja, odarohant a házhoz, odarohant az ablakhoz, berohant a lakásba, odarohant Mayellához, elérőhant a seriffért. A sok rohangálás közben, rohant-e Ön orvosért?
- EWELL Nem volt rá szükség. Láttam, mi történt.
- ATTICUS Egy dolgot semmiképpen sem értek. Nem érdekelte Önt Mayella állapota?
- EWELL Dehogynem érdekelt. Tudtam, ki a tettes!
- ATTICUS Nem, én a lánya fizikai állapotára gondolok. Nem gondolt arra, hogy az elszenvedett sérülések azonnal orvosi vizsgálatot kívánnak?
- EWELL Mit?
- ATTICUS Nem gondolta, hogy leányának orvosra lenne szüksége, mégpedig azonnal?
- EWELL Nem. És különben is, minden vizsgálat öt dollár!
- ATTICUS Értem. Ewell úr, hallotta Ön a seriff tanúvallomását?

- EWELL Miért kérdi?
- ATTICUS Itt volt ugye a teremben, mikor Heck Tate úr a tanúk padján ült? Ugyebár hallotta minden szavát?
- EWELL *(hosszan gondolkodik. Túl hosszan)* Igen.
- ATTICUS Ön szerint a seriff, pontosan írta le a leánya sérüléseit?
- EWELL Mit akar ezzel kisütetni?
- TAYLOR Maga nem kérdez! Magát kérdezik, Ewell úr!
- EWELL Jó, rendben.
- ATTICUS A seriff azt vallotta, hogy kék folt látszott leánya jobb szeme alatt, és mindenütt sérülések látszottak a testén...
- EWELL Igen. Egyetérték mindazzal, amit a seriff úr mondott.
- ATTICUS Szóval egyetért? Szeretném, ha ez bekerülne a jegyzőkönyvbe! „Egyetért a seriff tanúvallomásával!” Van ehhez hozzá tenni valója?
- EWELL Nincs. A szeme alatt kék folt volt, és csúnyán össze volt verve.
- ATTICUS Köszönöm. Ewell úr, tud ön írni és olvasni?
- GILMER *(feláll)* Kifogást emelek! Nem értem, mi köze az ügyhöz Ewell úr iskolázottságának? Ez nem tartozik a tárgyhöz!

TAYLOR A kifogást a bíróság nem fogadja el! De aztán valóban lássuk, mi köze az ügyhöz?

ATTICUS Megismétlem a kérdést! Tud-e Ön írni és olvasni?

EWELL Persze, hogy tudok.

ATTICUS Hajlandó leírni a nevét, itt előttünk, hogy mi is lássuk?

EWELL Persze, hogy hajlandó vagyok. Mit gondol, hogy írom alá a segélyutalványokat?

(ATTICUS előhúzza a zsebéből egy borítékot, töltőtollat, kissé megrázza a tollat, úgy fordul, hogy az esküdtek is lássák a műveletet, lecsavarja a toll kupakját és leteszi a boríték mellé)

ATTICUS Lesz szíves leírni a nevét. Világosan, hogy esküdtszék tagjai is láthassák!

(EWELL odamasírozik a borítékhoz, veszi a tollat, ő is megrázza;

GILMER feláll a helyén, hogy jól lásson, egyik-másik esküdt is feláll, TAYLOR bíró odafordul.

EWELL balkézével, gyakorlottan, gyorsan odakanyarítja a nevét, majd elégedetten int. Visszamasírozik a tanúk padjára, belemondja a mikrofonba)

EWELL Mi van ezen olyan érdekes?

TAYLOR Maga balkezes, Ewell úr!

EWELL Mi köze annak az ügyhöz, hogy milyen kezes vagyok? Én istenfélő, jámbor ember vagyok, akit ez az ügyvéd

be akar csapni! Atticus Finch mindenkit becsap,
ravasz-róka ember, de rajtam nem tud kifogni!
Elmondtam az igazságot, és kész!

TAYLOR Rendben van, Ewell úr.

ATTICUS Nincs több kérdésem.

GILMER *(feláll)* Azért írt bal kézzel, mert valójában is balkezes,
Ewell úr?

EWELL A leghatározottabban állítom, hogy nem vagyok
balkezes; az egyik kezemet ugyanúgy tudom
használni, mint a másikat. Ezt csinálják utánam!
(diadalmasan tekint körül, hajlong a bíró előtt)
Elmehetek?

TAYLOR Igen, el lehet távozni. Köszönjük, Ewell úr.

EWELL Nagyon szívesen. *(peckesen indul, megáll)* Bíró úr!
Bíró úr, tisztelettel.

TAYLOR Mit óhajt bejelenteni?

EWELL Semmit. Szeretném azt kérni, hogy benn maradhassak
a teremben.

TAYLOR Ez jogában áll. Menjen oda, a nézők közé.

EWELL De én itt szeretnék lenni. Közel a lányomhoz. Olyan
törékeny gyermek... és eme nagy megrázkódtatás
után...

TAYLOR Egy széket!

(A TÖRVÉNYSZOLGA azonnal hoz egy széket, és lerakja az ügyvéd-ügyész íróasztala vonalában. EWELL leül. Felpattan, meghajol a bíró felé, leül)

Szín munkafényre vált,

A tárgyalóterem szereplői felállnak, mert TYLOR bíró kimegy, utána kissé lazítanak, megmozgatják tagjaikat, az esküdtek közül néhányan felállnak, van, aki tornamutatványokat végez, ATTICUS átmegy GILMER asztalához, TOM ROBINSON vizet iszik, valamit jegyzetel;

szín bal elől kivilágosodik,

SCOUT jelenik meg, csevegő, kellemes hangon:)

SCOUT Atticusnak talán nem kellett volna elvállalni ezt az ügyet! Részben, mert félő, össze fog különbözni a város több lakosával, akik nyíltan a színesek ellen vannak, részben, mert a „hivatalból kirendelve” státus azt jelenti, lényegében díjazás nélkül dolgozik... Sajnos, senki sem akarta elvállalni, végül nem mondhatott nemet!

Egyébként is kilógott a sorból, más volt, mint az iskolatársaim szülei; nem pókerezett, nem horgászott, nem ivott és nem dohányzott. Csak ült a foteljében, és olvasott. Nem volt hajlandó újra megnősülni, azt mondta, olyan nő úgysem született, mint az anyám volt, akkor minek kísérletezzen? A bátyám is kezdett kislányos lenni, az iskolában elterjedt a híre, a Finch gyerekek nem verekszenek, mert a papájuk meg engedi. Kénytelen voltam tehát megverni azt a szegény Waltert. Mikor Atticus végre megvette a légpuskáinkat, persze, nem tanított meg rá, hogyan használjuk. Nem érdeklik a lőfegyverek. Ennyire békésnek azért nem szabadna lenni! De a bátyám valahol megtanulta. Atticus azt mondta: „Jobb szeretném, ha bádoggannákra lövöldöznének a hátsó udvarban, de úgyis tudom, hogy madarakra fogtok vadászni. Lőjetelek le annyi szajkót, amennyit akartok, de ne bántsátok a feketerigót! Az bűn!”

Szín elsötétedik

Tárgyalóterem kivilágosodik

(A tárgyalóteremben mindenki a helyén, TAYLOR bíró is a pulpituson.

Az esküdtek két sorban a helyükön, BOO fején kalap, Write asszony gyorsan lekapja fejéről a kalapot

A TÖRVÉNYSZOLGA kiált.)

SZOLGA Mayella Violet Ewell!

(MAYELLA lehajtott fejjel lépdel a tanúk padja felé, szegényesen, de riktóan, tán kissé kihívóan öltözött, kezét tördelve foglal helyet.

GILMER állva fogadja, a helyére kíséri.

MAYELLA gyakorta néz az apjára)

GILMER Ön tehát Mayella Ewell?

MAYELLA Az vagyok.

TAYLOR Nem hallom.

EWELL *(súg)* Hangosan!

MAYELLA Az vagyok.

TAYLOR Ugyan kicsoda? Báلكirálynő? A holland királynő?

MAYELLA Mayella Violet Ewell!

TAYLOR Nna, kérem! Törvényszolga!

SZOLGA *(felé nyújtja a Bibliát)* Esküszik, hogy az igazat, a teljes igazat, és csakis az igazat vallja?

MAYELLA *(kezet a Bibliára teszi)* Esküszöm.

GILMER Mondja el, saját szavaival, mi történt november huszonegyedikén, este! Ha lehet, a mikrofonba!

MAYELLA Mi az?

GILMER Az az izé, ott az orra előtt. Az hangosítja fel a szavait. Tehát mondja el, saját szavaival a...

TAYLOR Avval fogja! Ebben biztos vagyok!

GILMER Hol volt besötétedés előtt, ezen a napon?

MAYELLA A tornácon.

GILMER Kicsit hangosabban! Melyik tornácon?

MAYELLA A mi házunknak csak egy tornáca van. Elöl, a kijáratnál tornácon.

GILMER Mit csinált ott?

MAYELLA Semmit.

TAYLOR Nyugalom. Mondja csak el, mi történt? Ezt csak el tudja mondani?

(MAYELLA rámered a bíróra, és sírva fakad. Kezet a szája elé kapva, megállíthatatlanul zokog. EWELL feláll, legszívesebben közbeavatkozna. Visszaül. TAYLOR egy ideig hagyja a sírást, aztán koppint a kalapácsával)

TAYLOR Elég a sírásból. Ne féljen itt senkitől, ha az igazat mondja! Tudom, hogy nehéz helyzetben van, de nem kell sem szégyenkeznie, sem félnie! Ha túlságosan szégyelli magát, kiüríthetem a termet! Ezt óhajtja?

(MAYELLA zokog, és a fejét rázza. Nincs zsebkendője, kézfejjével törli állandóan patakzó könnyeit)

TAYLOR Mitől ijedt meg?

(MAYELLA motyog valamit a tenyere mögött)

TAYLOR Nem értem! Mitől?

MAYELLA Tőle! *(mutat Atticusra)*

GILMER Finch ügyvéd úrtól?

MAYELLA Nem akarom, hogy velem is azt csinálja, mint a papámmal, mikor megpróbálta megtenni balkezesnek!

(EWELL testbeszéddel reagálja le leánya vallomását, amikor róla van szó, teljességgel tehetetlen áldozatnak jelzi magát)

TAYLOR Mondja, milyen idős maga?

MAYELLA Tizenkilenc és fél éves vagyok.

TAYLOR Finch úrnak esze ágában sincs megrémiszteni magát, és ha mégis megkísérelné, én úgysem engedném. Azért ülök itt. Maga már nagylány, üljön nyugodtan a helyén, és mondja el a... mondja el, mi történt magával. Erre csak képes?

(MAYELLA rémulten néz egyikről a másikra, végül az ügyészen áll meg pillantása)

GILMER Kezdheti.

MAYELLA Hát igen. Ott voltam a tornácon, és ... Ő arra jött, és tetszik tudni, ott volt az udvaron az az öreg sifonér, amit a papa azért hozott, hogy felhasogassuk aprófának, a papa rám bízta, hogy amíg ő az erdőben lesz, hasogassam fel, de nem éreztem magamat elég erősnek hozzá, azután akkor arra jött...

(EWELL sűrűn bólogat)

GILMER Kicsoda?

MAYELLA *(TOM-ra mutat)*

GILMER Kérem, nevezze meg pontosan. Azt nem lehet jegyzőkönyvbe venni, ha csak rámutat.

MAYELLA Az ott, ni! Robinson. Pontosán.

GILMER Aztán mi történt?

MAYELLA Azt mondtam, „gyere ide, nigger, hasogasd fel nekem ezt a sifonért, kapsz érte öt centet”. Neki ez semmi se lett volna. Így aztán bejött az udvarba, én pedig be-mentem a lakásba, hogy kihozzam az ötcentest, és ahogy megfordultam, mielőtt észrevettem volna, már nekem esett. Szaladt mögöttem, igen. Elkapott a nyakamnál fogva, szitkozódott, és minden piszkos dolgot mondott... én nem hagytam magam, de Ő fogta a nyakamat, többször megütött...

(GILMER átadja a lánynak a zsebkendőjét;

MAYELLA azonnal beletemeti arcát, belesír, aztán törli az arcát, lassan, aprólékosan, száját, szemét, homlokát. Felneéz, kissé sunyi)

MAYELLA ...akkor aztán lelökött a földre, fojtogatott és megerőszakolt.

GILMER Maga sikoltozott? Sikoltozott, és nem hagyta magát?

MAYELLA Sikítóztam, ahogy a torkomon kifért, rugdostam és ordítottam torkom szakadtából... aztán már... nem nagyon tudom mi történt... egyszerre a papa hajolt fölém, és azt üvöltözte, ki tette ezt velem... akkor, azt hiszem, elájultam... és a seriff is ott volt... lábra állított, és odavezetett a vizesvödörhöz...

GILMER *(az esküdtek elé lép, teátrálisan)* Hallhatták, a sértett leány, nem hagyta magát, foggal-körömmel védekezett, de a hatalmas testű férfi lebírtta, és kielégítette ocsmány vágyát rajta... *(megfordul, MAYELLÁHOZ)* Így történt?

MAYELLE Igen. Pontosan.

GILMER Abban is bizonyos, hogy... csakugyan a magáévá tette?

MAYELLA ...Pontosan. Megtette, ami a szándékában volt.

GILMER *(kirántja díszzsebéből a díszzsebkendőt, törli magát)* Részemről ennyi elég is, de maradjon még a helyén. Gondolom, ennek a „gonosz Finch ügyvédnek” is lesz néhány kérdése magához.

TAYLOR A bíróság nem látja elfogultnak a tanút, a védelem képviselőjével szemben! Legalábbis, egyelőre nem.

(ATTICUS felkel, nagy mosoly, kigombolja zakóját, hüvelykujját a mellénye zsebébe akasztja, lassan átsétál a tanú előtt, az esküdtek elé lépdel, alaposan megnézi őket. Élvezi a figyelmet. Bólint. A tanú felé fordul)

ATTICUS Mayella kisasszony. Egy ideig nem akarom megrémíteni, rendben? Ismerkedjünk meg egymással. Hány éves maga?

MAYELLA Mondtam már, hogy tizenkilenc, ott a bírónak, ni!

ATTICUS Szóval mondta, már mondta, ifjú hölgy? Legyen egy kicsit türelmes velem szemben, én már öregszen, és nem tudok emlékezni olyan jól a dolgokra. Mint szoktam. Lehet, hogy kérdezek mást is, amire nem felelt, de azért ugye, válaszol a kérdéseimre? Helyes, maradjunk ennyiben.

MAYELLA *(felcsattan)* Egy szót sem fogok válaszolni, ha csúfolódik velem!

ATTICUS Hogy érti ezt, kisasszony?

MAYELLA Mindaddig, amíg csúfolódik velem!

TAYLOR Finch ügyvéd úr nem csúfolódik magával! Mi baja vele?

MAYELLA *(a bíró felé fordul, fojtott gyűlölettel)* Amíg „kisasszonynak” meg „ifjú hölgynek” szólít, engem nem lehet arra kényszeríteni, hogy eltűrjem az ilyen szemtelen beszédet!

(ATTICUS otthagyja a tanút, megint az esküdtek felé sétál)

TAYLOR Finch ügyvéd úr így beszél. Évek óta tárgyalunk együtt, és mindig ilyen tisztelettel szól a tanúkhöz. Ő nem csúfolódik magával, csak udvarias óhajt lenni... *(hátradől székében)* Folytathatja. A jegyzőkönyvbe az kerüljön, hogy a tanú állításával ellentétben, senki sem használt vele szemben szemtelen beszédet.

ATTICUS *(kedves)* Tehát, tizenkilenc éves. Hányan vannak maguk testvérek?

MAYELLA Heten.

ATTICUS Szép! És maga a legidősebb?

MAYELLA Igen, én vagyok.

ATTICUS Mikor halt meg az édesanyja?

MAYELLA Nem tudom. Régen.

(EWELL tölcserít formál a tenyeréből, sűg, de senki sem hederít rá)

ATTICUS Járt iskolába?

MAYELLA Ugyanolyan jól írok és olvasok, mint a papám.

ATTICUS Azaz, maga is alá tudja írni a segély utalványokat?

GILMER Kifogást emelek! Ennek nincs köze a...

TAYLOR Elfogadom. A kérdés törlendő! Másik kérdést tegyen fel!

ATTICUS Kisasszony. Egy tizenkilenc éves leánynak, így magának is, biztosan vannak barátai. Kik azok?

MAYELLA Barátaim?

ATTICUS Igen. Nem ismer olyanokat, akik magával azonos korúak, esetleg fiatalabbak vagy valamivel idősebbek? Vagyis fiú vagy leány barátai?

MAYELLA Megint csúfolódik velem, Finch doktor?

ATTICUS Nem. Szereti az édesapját, ifjú hölgy?

MAYELLA *(apjára néz)* Szeretem-e? Hogy éri ezt?

ATTICUS Az édesapja, Ewell úr nagyon rendes ember... Sokan szeretik a városban, és sokan nem... Úgy értem, jó-e magához, jól kijön-e vele?

MAYELLA Elég jól, kivéve mikor...

ATTICUS „Kivéve mikor...”?

(EWELL székéből felemelkedve várja leánya válaszát)

MAYELLA Kivéve semmikor. Mondtam, hogy jól.

(EWELL visszaereszkedik a székébe)

ATTICUS Kivéve, mikor iszik?

(MAYELLA bólint)

ATTICUS Szokott-e kellemetlenkedni magával?

MAYELLA Hogy érti?

ATTICUS Hát ha dühös... meg szokta-e verni?

(MAYELLA az apjára néz, a bíróra, tanácstalan)

TAYLOR Felelnie kell a kérdésre, kisasszony!

MAYELLA Az én apám soha nem nyúlt hozzám, egy újjal sem!
Soha!

(ATTICUS leveszi a szemüvegét, megdörzsöli a zsebkendővel, sétál, hirtelen megtorpan és a lány felé fordul)

ATTICUS Gondolom, rátérhetünk a tárgyra! Azt mondja, megkérte Tom Robinsont, hasogassa fel, mi is volt az?

MAYELLA Egy sifonért. Régi szekrényt, aminek egyik oldalán végig fiókok vannak.

ATTICUS Jól ismeri Tom Robinsont?

MAYELLA Hogy érti ezt?

ATTICUS Úgy, hogy tudta-e kicsoda, hol lakik, ilyenek. Hogy három apró gyermeke van, effélék.

MAYELLA Tudtam, hogy kicsoda. Mindennap elmegy a ház előtt.

ATTICUS Ez volt az elő alkalom, amikor megkérte, hogy menjen be az udvarba? Nos?

(MAYELLA zavarban, lehajtja a fejét. Felnéz)

ATTICUS Akkor hívta be először?

MAYELLA Igen, akkor.

ATTICUS Addig tehát még soha sem hívta be?

MAYELLA Nem.

ATTICUS Nemcsak erről van szó. Soha nem kérte meg ez eset előtt, hogy csináljon meg a ház körül valamit?

MAYELLA Lehet, hogy igen. Sok nigger jár arra.

ATTICUS Vissza tud emlékezni valamelyik ilyen alkalomra?

MAYELLA Nem tudok.

ATTICUS Rendben van. Térjünk most rá arra, ami történt. Azt mondta, Robinson a háta mögött volt a szobában, amikor megfordult. Így történt, ugye?

MAYELLA Igen, így.

ATTICUS Azt mondta, szitkozódva elkapta a nyakánál fogva, és piszkos szavakat használt. Így volt?

MAYELLA Úgy volt, ahogy mondtam.

ATTICUS *(mosolyog, íróasztalához lép, felvesz egy csomó papírt)* Azt mondta, „lelökte a földre, fojtogatta és megerőszakolta”.

MAYELLA Úgy történt, ahogy mondtam.

ATTICUS Emlékszik rá, hogy az arcába ütött?

(MAYELLA zavartan áll)

ATTICUS Látszik, az eddigiekben bizonyos: fojtogatta, maga ellenszegült, kiabált, rugdosta. Vissza erre az egyre nem emlékszik, az arcába ütött-e vagy sem? Pedig ez könnyű kérdés, kisasszony, megpróbálom még egyszer: Emlékszik rá, hogy az arcába ütött?

MAYELLA ...nem... nem tudok visszaemlékezni most... hogy megütött-e?... Akarom mondani... emlékszem! Igen! Megütött!

ATTICUS Tehát az a válasza, amit korábban mondott?

MAYELLA Mi? Igen! Megütött!... csak nem emlékszem jól... az egész olyan gyorsan történt... *(sírni kezd)*

TAYLOR Most nincs itt az ideje a sírásnak, ifjú hölgy!

ATTICUS Hagyja sírni, bíró úr, ha jólesik neki. Ráérünk.

MAYELLA *(szipogva, kiabálva)* Jól van, felelek minden kérdésre, csak csúfolódjon, felelek én minden kérdésre.

ATTICUS Ezt már szeretem... Azt vallotta, a vádlott megütötte, megragadta a nyakánál fogva, fojtogatta és a magáévá tette. Szeretném, ha biztosak lehetnénk, hogy ki a tettes. Lesz szíves megjelölni azt a férfit a tárgyalóteremben, aki mindezt elkövette?

MAYELLA Persze. Az ott, ni! *(TOM-ra mutat)*

ATTICUS Tom, Robinson, álljon fel, hogy Mayella kisasszony jól láthassa. Ez az a férfi, Mayella kisasszony?

(TOM feláll, balkarja lecsüng, jobbával most felemeli és az ott álló szék karfájára teszi)

ATTICUS Ez a férfi erőszakolta meg?

MAYELLA *(hisztérikus)* A leghatározottabban!

EWELL *(kiált)* Piszkos nigger! Hogy a férgek rágják le!

TAYLOR Törvényszolga! Vezesse ki ezt az embert! Kifelé!

/A SZOLGA EWELL mellé lép, megfogja karját és kivezeti.

EWELL menet közben még ontja szitkait, amikor TOM mellé ér, leköpi.

TOM jobbával zsebkendőt vesz elő, megtörli arcát)

TAYLOR Folytassák.

ATTICUS Hogyan erőszakolta meg?

MAYELLA Nem tudom, hogyan követte el, de Ő volt! Mondtam, olyan gyorsan történt...

ATTICUS Beszéljünk akkor most erről nyugodtabban. Azt mondta...

GILMER *(feláll)* Kifogást emelek! Nem akarok okvetetlenkedni, de az ügyvéd úr roppand durva modorban kérdezi ki a tanút.

TAYLOR Üljön le, kifogás elutasítva. *(nevet)* Az ügyvéd úrnak esze ágában sincs durváskodni, ellenkezőleg, inkább a tanú durváskodott vele.

(GILMER leül, ATTICUS az asztala mögé lép, ahol TOM áll, és fájdalmas képpel mered MAYELLÁRA)

ATTICUS Lássuk csak, Mayella kisasszony: azt állította, hogy a vádlott fojtogatta, ütlegelte, és nem azt mondta, hogy a háta mögé lopakodott, és hangtalanul leütötte, hanem, hogy ön megfordult, és szemben állt vele... Nem akarja módosítani eddig tett vallomását?

MAYELLA Olyat mondjak el, ami nem történt?

ATTICUS Ellenkezőleg. Azt kívánom: azt mondja el, ami történt. Tom ott állt maga előtt. Fojtogatta ekkor?

MAYELLA Fojtogatott.

ATTICUS Aztán elengedte a torkát és megütötte?

MAYELLA Ezt mondtam.

ATTICUS Jobb öklével a bal szemébe ütött?

MAYELLA Mert elkaptam a fejem... és... és erre az ökle félrecsúszott, igen, ez történt.

ATTICUS Most egyszerre tisztán emlékszik erre a részletre. Az elébb még nem emlékezett elég jól, így van?

MAYELLA Azt mondtam, megütött.

ATTICUS Maga erős leány. *(a tanú elé lép, a közvetlen közelébe)* Mit csinált egész idő alatt? Csak állt, és hagyta?

MAYELLA Mondtam. Ordítóztam, rugdostam és kapálóztam.

ATTICUS Miért nem szaladt el?

MAYELLA Megpróbáltam. Letepert. Rám vetette magát.

(TOM felnevet)

ATTICUS És maga sikoltozott egész idő alatt?

MAYELLA Persze.

ATTICUS Hogy lehet, hogy a testvérei nem hallották meg? Hol voltak? A szemétkerakó helyen? Mért nem rohantak oda a sikoltozásra?

(MAYELLA hallgat)

ATTICUS Hol járhattak? A szemétkerakó, sokkal közelebb, mint az erdő, ahol az apja tartózkodott...

(MAYELLA hallgat)

ATTICUS Lehet, hogy amíg az apja arcát meg nem látta az ablakban, eszébe se jutott sikoltozni?

(MAYELLA hallgat)

ATTICUS Nem lehet, hogy az apja miatt kezdett sikoltozni, és nem Tom Robinson miatt?

(MAYELLA hallgat)

ATTICUS Ki verte meg, Mayella, Robinson, vagy az apja? Mit látott az apja, amikor benézett az ablakon? Azt, hogy erőszakot követnek el éppen magán, vagy hogy maga

kétségbeesetten védekeznek? Miért nem mondja meg az igazat, gyermek?... Nem az apjától kapta az ütlegeket?
(otthagyjá a tanút, visszamegy az asztalához, kimerülten leül, int, TOM is leül)

MAYELLA ... Szeretnék mondani valamit.

ATTICUS El akarja mondani az igazat?

MAYELLA Szeretnék még valamit mondani, aztán nem szólok többet egy szót se! A nigger megerőszakolt, és ha maguk, finom uraságok, erről nem tesznek semmit, akkor maguk mind bűdös, gyáva dögök, így ahogy vannak, mindnyájan. Akkor ebben a szép városban, a niggerek sorra megbecsteleníthetik a fehér lányokat! És azt mondom, csak tegyék, Finch ügyvéd úr... És ne legyen, hogy a fehérek és a feketék külön válva élnek, üljenek fel egymás mellé a buszra, a kávéházba, a fürdőbe, és lopják ki a fehérek bukszáját! És a fehérek legyenek a takarítók, a hordárok, a szemetesek, a niggerek meg üljenek be a bankokba, igazgatónak! Köszönöm szépen, Finch ügyvéd úr... Maguk a niggereket segítik, ezeket a tolvajokat, naplopókat, a fehérek meg... nem számítanak többé... ez az igazság!
(rázni kezdi a zokogás, lehajtott fejjel, kezébe temetett arccal ül, GILMER mellé lép, valamiről kérdezi, de a lány zokogva ül.)

TAYLOR Mayella, kérem... Ewell kisasszony...

(TAYLOR bíró a fejét rázza, int a TÖRVÉNYSZOLGÁNAK, aki odasiet, felsegíti MAYELLÁT és lassan kivezeti. GILMER kíséri őket. Amikor már nem látszanak, a bíró megszólal)

TAYLOR Tizenöt perc szünetet rendelék el. A lányhoz hívjanak
orvost. (*koppint a kalapácsával*)

(Az esküdtek felső padsorából jelentkezik egy férfi)

DUFF Én orvos vagyok, bíró úr!

TAYLOR Maga most esküdt, Duff úr. Nem hagyhatja el a testületet, amely a sorai közé választotta. Vezesse el a vádlottat!

(A TÖRVÉNYSZOLGA megbilincseli TOM-ot, a kijárat felé fordítja, vállára tett kézzel, hátulról irányítja. Megállnak)

SZOLGA *(ordítva)* Álljanak fel! Taylor bíró távozik!

(Az esküdtek felállnak, elvonulnak, TOM és ATTICUS feláll, TAYLOR sietve el)

Szín lassan munkafényre vált, lassan kiürül,

Nézőtér kivilágosodik.

II.RÉSZ.

1.)jelenet.

Szín kivilágosodik

Tornác (este)- az Utca esti fényei

(A tornác üres, a hintaszékben egy baba hever)

SCOUT *(be, hátán iskolatáska)* A tárgyalás hetei alatt kicsit felbolydult a város, mintha mindenkinek sürgősen közölnie kellett volna véleményét az ügyről. Atticust niggerbérencnek nevezték, és Ewell úr, *annak_a* Mayellának az apja, leköpte a posta előtt. Atticus erre azt mondta, „hát bizony, jobb lett volna, ha Ewell úr kevesebbet bagózik, mert igen bűdös volt a nyála...”

(A háza irányából, jellegzetes csoszogó járásával BOO húz el SCOUT-ék tornáca előtt, kalapot emel, és mintha rámosolyogna a lányra. Eltűnik)

SCOUT Jó estét, Boo...De más is történt: Hajnalban frissen vágott csirkét találtunk az ajtónk előtt, és tortát, zöldséget, meg gyümölcsátalat.

(Megáll a gázlámpa alatt, a táskából apró dolgokat rakosgat a lámpaoszlopon fityegő konzervdobozba, indul tovább)

Az iskolában Gates tanárnő azt kérdezte, mi az aktuális esemény? Cecil azt mondta, az „*Adolf Hitler* bácsi”, az aktuális esemény! Németországban üldözi a zsidókat, börtönbe csukhatja őket, elveszi a vagyonukat, és nem engedi ki őket az országból. És megmossa a gyengeelméjűeket”. „Megfossa”, mondta Gates tanárnő, aki az esküdtszékben is benne van. A szünetben hallottam, azt mondta az igazgató úrnak, „ez itt Amerika, méghozzá Dél, itt az ideje, hogy valaki jól megleckéztesse a feketéket, kezd már annyira megnőni a szarvuk, hogy azt hiszik, összeházasodhatnak velünk...” ...hogyan gyűlölné valaki *Hitlert* annyira, mikor saját honfitársait ki nem állhatja?” „Képmutató”, mondta Atticus. "A mi lelkünket itt Délen, ez a bűn nem terheli. Az északiak felszabadították őket, de nem ülnek le velük egy asztalhoz. Mi legalább nem hazudjuk nekik, hogy ők is ugyanolyanok, mint mi, mi azt mondjuk: éljétek a magatok életét, mi is éljük a magunkét..."

(Fellép a tornácra, megpillantja a babát, forgatja, nézegeti)

Hát ez meg mi? Ezt én kaptam? Az enyém? Kitől kaphattam?

(Körülnéz, kinéz az utcára)

Nna, itt a gond, hogyan nevezzem el? Nem olyan könnyű, egy babát elnevezni. Kivált, hogy azt se tudom, kitől kaptam... A szakácsnőnk szerint, „biztos

Boo hozta... Tőletek is tömérdek ajándékot kap a konzervdobozába, tán viszonozza.” Ezt azért nem hiszem! Boo minden nap ott ülésezik az esküdtszékben, már senki sem akarja kicsalogatni... Én azért még teszek egyet és mást a konzervdobozába, baseball játékos fényképet, rágót... *(bizalmas)* És persze mindennap ott vagyok a tárgyaláson, fent ülök, a színészeknek fenntartott helyen, nem akarom, hogy Atticus meglásson! Kitérne a hitéből, ha megpillantaná a kislányát a tárgyalóteremben... Még jó, hogy nem kérdi meg, ki küldözgeti azokat a kis színes cikkeket a *Maycomb Tribune*-nek? Egyébként, Ő is olvassa őket. Már hat is megjelent belőlük... *(gyorsan el)*

2.)jelenet

Tárgyalóterem (nappal)

Szín kivilágosodik

(Bejön a tizenkét esküdt, WRITE asszony az alsó sorban, legközelebb a bíróhoz, BOO a felső sorban, harmadik szék, majd CUNNINGHAM, BOO RADLEY, GATES tanárnő, doktor DUFF, elfoglalják a hat-hat széket. WRITE feláll, leveszi BOO kalapját, és a kezébe nyomja.

GILMER és ATTICUS be, leülnek íróasztalaikhoz,

A TÖRVÉNYSZOLGA behozza TOM ROBINSONT, a teremben leveszi a bilincset róla. TOM kacskabalkezét jobbjával felteszi az íróasztalra

ATTICUS barátságoskodik TOM-mal, vállát veregeti, sugdos neki. TOM rettentően feszült, szinte vonaglanak az izmok arcában)

SZOLGA *(kiált)* Álljanak fel! A bíróság bevonul!

(Mindenki feláll, TAYLOR sebbel-lobbal, irat-paksamétáját az asztalra csapja, leül, szájába vesz egy szivart, kiveszi, lecsapja)

TAYLOR Üljenek le!

TAYLOR Folytatjuk a tárgyalást, Maycomb megye, kontra Tom Robinson ügyben! Finch ügyvéd úr, be tudjuk fejezni a tárgyalást a mai napon?

ATTICUS Azt hiszem, igen.

TAYLOR Hány tanúja van?

ATTICUS Csak egy.

TAYLOR Akkor kérdezze ki.

(ATTICUS fejével int TOM-nak, aki felkel, és a bíró elé járul, a TÖRVÉNYSZOLGA hozza a Bibliát.

TOM felteszi jobbával a balkezét a fekete vászonkötésű Bibliára, de mikor jobbát esküre emelné, a béna bal lecsúszik, és a pulpitushoz ütődik)

TAYLOR Hagyja csak.

SZOLGA *(felé nyújtja a Bibliát)* Esküszik, hogy az igazat, a teljes igazat, és csakis az igazat vallja?

TOM Esküszöm!

ATTICUS *(még ülve, hadarva)* Neve?

TOM Tom Virgil Robinson.

ATTICUS Kora?

TOM Harminc. Leszek.

ATTICUS Családi állapota?... Házas? vagy... nőtlen?

- TOM Házás, feleségem neve Helen, három gyermek.
- ATTICUS Büntetve volt?
- TOM Már hogyhogy büntetve?
- ATTICUS Állt már bíróság előtt?
- TOM Hogyne álltam volna. Mert verekedtem a Sam-mal, aki meg akart szúrni. És meg is szúrt. Még jó, hogy béna ez a karom, pont ebbe szúrt bele.
- ATTICUS Mindkettejüket elítélték?
- TOM Igen, uram. Nekem le is kellett ülnöm, mert nem tudtam megfizetni a bírságot. A másik kifizette.
- ATTICUS Ismeri Mayella Ewell kisasszonyt?
- TOM Ó, hogyne. Ott megyek el a házuk előtt, elmenet is, hazatérőben is. Mert a Duff úrnál dolgozom. Ott ül, ni! *(mutat az esküdtek között ülő Duffra)* Gyapotot szedek nála.
- ATTICUS Novemberben?
- TOM Egész évben. A hikori diófáival is dolgozok.
- ATTICUS Azt mondja, Ewellék háza előtt jár el. Nincs más út, amerre mehetne?
- TOM Tudtommal nincs, uram.
- ATTICUS Tom, szokott a kisasszony beszélgetni magával?

- TOM Ó, hogyne. Mindig megemelem a kalapomat, ha elmegyek a házuk előtt, és egy alkalommal megkért, hogy menjek be az udvarba, és hasogassak fel egy sifonért.
- ATTICUS Mikor történt ez az eset?
- TOM Ez... múlt tavasszal történt. Több mint egy éve. Mondtam, Mádáme, nincs nálam más, csak egy kapa. AZT MONDJA, VAN FEJSZÉJE... Ide is adta, és felhasogattam a sifonért. Akkor azt mondta, azt hiszem, ezért adnom kell magának egy ötcentest... De én azt feleltem, nem Mádáme, ezért nem kell fizetni semmit! Aztán hazamentem.
- ATTICUS *(felkel, a tanú elé sétál)* Tehát ez több mint egy éve történt... Járt ott azóta is?
- TOM Ó, hogyne.
- ATTICUS Mikor?
- TOM Hát, elég sokszor.
- ATTICUS Sokszor járt bent az udvarban! Tovább!
- TOM Mindig bementem az udvarba, ha behívott. Szinte mindig megkért, végezzem el neki hol ezt, hol azt, hasogassak aprófát, vigyek be vizet.
- ATTICUS És fizetett ezért magának a kisasszony?
- TOM Nem, uram, egyszer sem. Első alkalommal még felajánlotta azt az ötcentest, de tudtam, hogy a Mádáme-nak nincsenek felesleges ötcentesei. Szívesen

segítettem neki. Tudtam, az apja nem segít,
általában...

szóval, fetrengett az istállóban... Már ha megkapták a segélyutalványokat...

ATTICUS „Fetrengett”?

TOM Ó, hogyne. Mármint... beivott, na. A gyerekek se segítettek, az egész ház a szegény kis Mádáme hátán volt.

ATTICUS És ezalatt hol voltak a gyerekek?

TOM Ott szaladoztak, volt, aki az ablakban ült. Vagy a kutyát rugdosta. Volt hogy kikötötte a kutyát, aztán nekiállt rugdosni.

ATTICUS Tom, jól figyeljen! Mi történt magával azon a november huszonegyedikén este, a múlt évben?

TOM Finch ügyvéd úr kérem, aznap is útban voltam hazafelé. A Mádámee a tornácon volt. Olyan... szokatlan csendes este volt... Nem nyüzsögtek a gyerekek. Rám szólt, ha ráérek egy percre, segítek neki. Bementem az udvarra, és néztem, hol a fa, amit fel kellene hasogatnom, de azt mondta: Most benn a lakásban kérem meg valamire. Az öreg ajtó kiesik már a sarkából, ha tudja, húzza meg! Kérem: van-e csavarhúzója? Azt mondta, persze, hogy van. Bementünk a lakásba, megnéztem az ajtót, mondom: Mádáme, nincs ennek az ajtónak semmi baja! Húzom előre, húzom hátra. Hol vannak a gyerekek? Mondom.

ATTICUS Ezek szerint nem a sifonért aprította fel?

TOM Nem. Az régen volt.

ATTICUS És hová tűntek a gyerekek?

TOM *(elmosolyodik)* Hát, olyan furcsán nevetett. Mind elmentek a városba, fagylaltozni, mondja. Egy évig tartott, amíg megspóroltam hét ötcentest, de sikerült! Azt mondja. Mondom: nagyon kedves Öntől Mádáme, hogy örömet akar szerezni a testvéreinek. Én akkor, megyek is, mert a Helen, mármint a feleségem azt ígérte, halat fog sütni... Azt mondja, mégis kérek valamit. Álljon fel ott, arra a székre és vegyek le egy dobozt a szekrény tetejéről...

ATTICUS Mit?

TOM Hát ez az, uram. A nagy semmit. Mert ahogy felállok és felágaskodok, azon vettem észre magamat, hogy... hogy a Mádáme... rám ugrik... és erősen átkarolja a lábszáramat! Annyira szorítja, de annyira... érzem a lábamon a... szóval a... a keblét is...

(Zúgás kél a teremben, GILMER kiált, az esküdtek is zúgnak, TAYLOR kénytelen a kalapácsával hármat koppintani)

TAYLOR Csendet! CSENDET!

ATTICUS Tovább!

TOM ...annyira megijesztett, hogy leugrottam, és a széket is feldöntöttem, amin álltam. Amikor elmentem, ez volt az egyetlen bútordarab, amely nem úgy állt ott a helyén, ahogyan volt, esküzöm az Isten szent nevére!

ATTICUS És mi történt azután, hogy a széket feldöntötte?

(TOM, mintha megnémult volna, ATTICUSRA bámul, a bíróra, az esküdtszék tagjaira, makacsul összeszorítja a száját, lehajítja a fejét)

ATTICUS Tom, maga megesküdt rá, hogy teljes igazat vallja!
Halljuk tehát!

TAYLOR Feleljen a kérdésre!

TOM Finch ügyvéd úr kérem... mikor leugrottam a székről
és... megfordultam... a... a Mádáme... reám ugrott.

ATTICUS Hogyhogy magára ugrott? Erőszakosan?

TOM Nem, uram. Magához húzott. Átölelte a derekamat.

(TAYLOR erre erélyesen kalapálni kezdi az asztalt, GILMER felugrik, veri az asztalt,

valahonnan EWELL ront be, egyenesen a vádlott felé tart, a TÖRVÉNYSZOLGA ráveti magát, leteperi a földre, lenyomja, lárma, zaj)

GILMER *(túlkiabálja a lármát)* Hazudik a vádlott! Bíró úr,
kérem, nyilvánvalóan hazudik!

EWELL *(lefogva is ordít)* Kinyomom a szemit! Mocskos
nigger!

TAYLOR *(kalapálja az asztalt)* Csendet! Rendet! Távolítsák el
ezt az embert! Hogy merészel hívás nélkül bejönni a
tárgyalóterembe?

(A TÖRVÉNYSZOLGA vonszolja kifelé EWELL-t, aki ordít)

EWELL Niggerbérenc!... Azt merem, amit akarok!... Maga még
nagyon meg fog lepődni, hogy én mit merek! *(eltűnik
a TÖRVÉNYSZOLGÁVAL együtt)*

- ATTICUS *(derűsen nézelődik, mintha élvezné a felfordulást. Nagy nehezen csend lesz)* Mit csinált ezután, Mayella kisasszony?
- TOM Hát... hogy mondjam... annyira haragszik a bíró úr...
- TAYLOR Nem haragszom! Mondja!
- TOM Hát... felágaskodott hozzám és megcsókolta a... itt ni! *(mutatja a száját)* Azt mondta, még sose csókolt meg felnőtt embert... hát most megcsókol egy niggert!
- TAYLOR Micsoda?
- TOM ...azt mondta, csókolj meg, te is, nigger... Erre azt mondtam: engedjen kimenni, Mádáme. De nem lehetett, mert a hátával betámasztotta az ajtót. Akkor meg... *odanyúlt...* oda, előre... *Megfogta!* Nem lehetett kimenni, úgy kellett eltolnom az útból... De már ekkor beordított az ablakon Ewell úr... a papája...
- ATTICUS Mit ordított be, Ewell úr?
- TOM Illetlent. Mondhatom?
- ATTICUS Mondja.
- TOM „Megöllek, te átkozott ringyó!”
- ATTICUS Aztán, mit történt?
- TOM Hát elszaladtam, olyan gyorsan, ahogy csak tudtam, és nem tudom, mi történt.

- ATTICUS *(az esküdtek elé sétál, merően nézi Write asszonyt, az első sorban)*, Tom Robinson, ismét felszólítom: eskü alatt vall! Erőszakot követett el maga Mayella Ewell kisasszonyon?
- TOM Nem követtem el, uram.
- ATTICUS Bántalmazta fizikailag?
- TOM Nem bántottam, uram.
- ATTICUS Megpróbált ellenállni a közeledésének?
- TOM Igen, uram, megpróbáltam, de bántani nem akartam! Se fellökni, se semmit!
- ATTICUS Térjünk vissza a kisasszony apjához. Mit mondott ő magának?
- TOM Semmit, uram. A Mádáme-hoz beszélt, csakis reá nézett, és hozzá beszélt.
- ATTICUS Maga közben elszaladt?
- TOM Igen, uram. Ó, hogyne. De el ám.
- ATTICUS Miért szaladt el?
- TOM Mert féltem, uram.
- ATTICUS Mitől félt?
- TOM Ha Ön is nigger lenne, Finch ügyvéd úr, mint én vagyok, Ön is félt volna. A félelemhez nem kell ok. A nigger – megtanul félni!

(Váratlanul DUFF áll fel az esküdtszék tagjai közül)

DUFF Szeretném, ha a jelenlévők tudomásul vennének valamit. Ez a fiú nyolc éven át dolgozott nálam, és soha, a legkisebb bajom sem volt vele! A legkisebb sem!

TAYLOR Fogja be a száját, uram! Duff doktor! Ha valami mondanivalója van, kiválhat az esküdtszékből, és tanúként, eskü alatt elmondhatja vallomását. Már ha valaki kérdezi! Most pedig hagyja el a termet! Azonnal! Hallotta? Nincs több szavam! *(koppint a kalapáccsal)*

WRITE *(két ujjal jelentkezik)* Nem hagyhatja el az esküdtszékot, bíró úr. Akkor már csak tizenegyen lennénk, nem volnánk szavazóképesek!

TAYLOR Ez igaz! Jöjjenek ide! Halk szavú tanácskozást tartok!

(ATTICUS és GILMER a bírói pulpitus elé lép, puszognak, majd a bíró, kézmozdulattal a helyükre küldi őket)

TAYLOR Eltekintek Duff doktor kiküldésétől! Még egy közbeszólás, feloszlatom az esküdtszékot, és berekesztem a tárgyalást!

WRITE Igenis, bíró úr!

TAYLOR A jegyzőkönyvből törleendőek Duff doktor szavai! Folytassák! Védelem?

ATTICUS Befejeztem, bíró úr.

- TAYLOR Ügyézség, tessék!
- GILMER *(felkel, TOM elé sétál)* Maga, Robinson, ugyebár büntetett előéletű, elítélték verekedés miatt?
- TOM Ó, hogyne.
- GILMER Milyen állapotban volt a nigger, azután, hogy maga alaposan összeverte?
- TOM Ő szúrt le engem, uram.
- GILMER Akkor miért magát ítélték el?
- ATTICUS *(ültéből beszél)* Csak vétséget követett el, bíró úr, és mindössze azért ült, mert nem tudta kifizetni a pénzbírságot!
- TAYLOR A tanú felel, nem maga!
- TOM Így volt, uram, harminc napot kaptam.
- GILMER Robinson, maga erős férfi. Félkézzel is képes felhasogatni egy sifonért és aprófát készíteni?
- TOM Igen, képes vagyok.
- GILMER Elég erős hozzá, hogy fojtogasson egy nőt, és a földre teperje?
- TOM Ezt én soha nem tettem, uram!
- GILMER De elég erős hozzá?
- TOM Azt hiszem, uram.

- GILMER Ugye, már régen szemet vetett Mayella kisasszonyra, mi?
- TOM Nem, uram, soha rá nem néztem.
- GILMER Akkor mért volt olyan udvarias hozzá, miért hasogatta fel a fát helyette, készített hintát a kistestvéreinek, és hordott vizet neki, mi?
- TOM Megpróbáltam segíteni neki. Nehéz volt az élete.
- GILMER Ez nemes lelkű cselekedet volt magától. A napszámból hazamenet kisebb munkákat vállalt, mi? Ilyen nagyon szorgalmas ember maga, mi?
- TOM Igen, uram.
- GILMER Miért nem végezte el lelkiismeretesebben a maga munkáját, ahelyett, hogy Mayella kisasszonynak dolgozott?
- TOM Elvégeztem mindkettőt. A Mádáme olyan törekeny volt. Olyan elesetten tudott nézni. Úgy láttam, senki sem segít neki, azért azt mondtam magamban...
- GILMER Hiszen ott volt az apja, Ewell úr és a hét gyerek.
- TOM Mégis úgy látszott, senki sem segít neki.
- GILMER Mindezt a fahasogatást és más munkát, csupa jószívúségből végezte, mi?
- TOM Megpróbáltam segíteni neki. Már mondtam.

(GILMER *gúnyosan mosolyog az esküdtek felé*)

GILMER Maga nagyon derék fickónak látszik, és mint mondja, soha egy centet sem fogadott el, semmiért. Mi?

TOM Igen uram, nagyon megsajnáltam... Ha el tetszik hinni, ha nem, annyira megsajnáltam, hogy...

GILMER *Maga megsajnálta? Maga megsajnálta?* Mi? Eddig azt hittük, *maga a sajnálatra méltó*, erre kiderül, szó se róla, ellenkezőleg, éppen maga az, aki megsajnál bizonyos fehéreket... Ejnye, Robinson, ejnye...

TOM Bocsánatot kérek.

GILMER Tehát, mint rendszeren, november huszonegyedikén is elment a ház előtt, a kisasszony megkérte, hogy hasogassa fel a sifonért, ezt már hallottuk...

TOM Nem, uram!

GILMER Tagadja, hogy elment a ház előtt?

TOM Nem, uram, sifonérről nem volt szó, azt mondta, „csináljak meg neki valamit, benn a házban...”

GILMER Mayella kisasszony egy sifonért említett.

TOM Nem, nem ez történt, uram.

GILMER Azt állítja tehát, hogy Mayella kisasszony eskü alatt hazudott?

- TOM *(riadt)* Én nem mondom, hogy hazudott, hogy állítanék ilyen... csak azt mondom... hogy rosszul emlékszik.
- GILMER Tehát tíz kérdésre is rosszul emlékszik. Semmi sem úgy történt, ahogyan ő azt a bíróság előtt elmondta?
- TOM Rosszul emlékszik.
- GILMER Ewell úr is rosszul emlékszik, amikor azt vallja, ő kergette ki magát a házából, ahogy épp meg akart erőszakolni a lányát? Avagy már meg is erőszakolta? A lány ruházata megtépve... hófehér keblei a... a gyönyörű combjai meg...
- (TAYLOR kopog a kalapáccsal)*
- TAYLOR Kerüljük, az intim részleteket, Államügyész úr!
- GILMER Bocsánat, bíró úr. Tehát... Ewell úr hazudott?
- TOM Nem, uram, ő nem is kergethetett ki, nem is volt ideje rá, mert én már elszaladtam.
- GILMER Na és, miért szaladt el olyan gyorsan?
- TOM Megijedtem.
- GILMER Ha nyugodt volt a lelkiismerete, miért kellett megijednie?
- Tom Azért, ahogy már mondtam az előbb is... nem biztonságos egy niggernek, hogy ilyen pácba kerüljön.

GILMER De maga nem volt pácban, Robinson! Azt vallotta, hogy ellenállt Mayella kisasszony közeledésének... Attól félt talán, hogy ez az apró fehér lány megveri, ettől ijedt meg és szaladt el, ilyen nagydarab ember léte?

TOM Nem uram, attól félttem, hogy bíróság elé kerülök, mint ahogy oda is kerültem... Elég nagy pác ez nekem...

GILMER Tehát félt a letartóztatástól, hogy felelnie kelljen azért, amit elkövetett?

TOM Nem uram, attól félttem, hogy azért kell felelnem, *amit nem követtem el!*

(GILMER ránéz, egészen elébe megy, az arcába beszél, egyre gyorsabb tempóban és emeltebb hangon)

GILMER Szentelenkedni akar velem, mi?

TOM Nem, én csak...

GILMER Kiforgatja a szavaimat? Hülyét akar csinálni belőlem a bíróság előtt? Abból maga nem eszik, kisfiú! Ahhoz maga túlságosan nulla, fiam! Tudja mi maga, egy nagy, hatalmas, fekete nulla!

(TAYLOR kopog a kalapácsával)

TAYLOR Ez utóbbi bekezdés a jegyzőkönyvből törlendő!

- GILMER Tom Robinson csak egy közönséges néger! Fehér nő sérelmére elkövetett nemi erőszakkal vádolva! Hogy kellene beszélnem vele, bíró úr? Kérdezzen meg, mi a kedvenc édessége? Kinek drukkol a baseball csapatok közül? Nevetséges!
- TAYLOR Az Államügyész úr szavai nem kerülnek a jegyzőkönyvbe! Avagy ezek a kijelentések már a Vádbeszéd elemei? Még nem rendeltem el a Vád- és Védőbeszéd elmondását! Végzett a tanú meghallgatásával?
- GILMER Végeztem. *(leül)*
- TAYLOR Finch ügyvéd úr, maga azt mondta, befejezhetjük a tárgyalást a mai napon! Maga menjen a helyére! *(TOM felkel, és visszaül ATTICUS mellé)* Kíván még valaki tanút állítani? Óhajtanak pótkérdést feltenni?... Nem. A bíróság most a Vád- és Védő-beszédek meghallgatásával folytatja a tárgyalást! Államügyész úr, tessék!
- GILMER *(felkel, torkot köszörül, az esküdtek elé sétál)* Tisztelt Esküdtszék, most a világ legrövidebb vádbeszédét fogom elmondani, hiszen a napnál is világosabb, Tom Robinson mit követett el, miféle aljas vágy vezérelte. Látták ezt az aprócska, ártatlan lánykát, Mayella Ewellt. Riadt volt, megalázott, megbecstelenített. Azt vették el tőle, ami egy nőnek a legfontosabb: a becsületét! Miféle esélye marad további életére? Egy kisvárosban él, mindenki tudja, ártatlanságát egy nigger vette el... Ki választja ezek után feleségnek, gyermekei anyjának?... Zárójelben jegyzem meg, nem vagyok biztos benne, hogy *Lincoln Abrahamnak* igaza volt,

amikor felszabadította a néger rabszolgákat!
 Mindannyian látjuk, mi lett belőle; a színészek
 elszemtelenedtek, azonos jogokat követelnek,
 naphosszat lebzselnek az utcán, autókat lopnak,
 betörnek, bandákba tömörülve, a bűnesetek százait,
 gyilkosságokat követnek el. A börtönökben 90
 százalékban niggerek ülnek!

TAYLOR Tessék kissé célratörőbben fogalmazni!

GILMER Nos, Önök itt élnek, látják és tapasztalják mindazt, amit
 elmondtam. Tom Robinson egyike azoknak a
 niggereknek, akik megkeserítik életünket, ráadásul, ha
 bűnt követnek el, körömszakadtáig védekeznek,
 hazudoznak, bűnüket minimalizálni akarják; tagadnak,
 és nem átallanak mást hazugnak mondani.
 Álláspontom szerint Tom Robinson bizonyítottan a
 legnagyobb emberi aljaságot követte el, ennek
 tudatában pedig az Önök álláspontja sem lehet más:
 „bűnös”! Döntsenek lelkiismeretük szerint!

*(GILMER önelégülten, emelt fővel, peckesen sétál vissza
 íróasztala mögé, leül, látványosan becsukja dossziéját.*

ATTICUS áll fel, az esküdtek elé sétál)

ATTICUS Tisztelt Esküdtszék! Bár a bíróság nincs semmi hitelt
 érdemlő bizonyíték birtokában, védencem főbenjáró
 vétséggel vádoltan áll a bíróság előtt... Hölgyeim és
 Uraim, szeretném meggyőzni Önöket, nem lesz nehéz
 dolog a döntést meghozniuk. Itt nem kell az igazságot
 a tények bonyolult zürzavarában keresgélniük, mert
 minden kétségen felül biztos: nem a vádlott a bűnös!

Ennek az ügynek nem is lett volna szabad bírósági tárgyalásig eljutnia... Az államügyész nem terjesztett a bíróság elé semmiféle orvosi látletet, amely bizonyítaná, hogy Tom Robinson valóban elkövette, amivel vádolják. Két olyan tanú vallomásra alapozza a vádat, akiknek a vallomása nemcsak a keresztkérdések során vált kétségessé, hanem a vádlott is megcáfolta őket... Szívemben őszinte sajnálatot érzek a vád koronatanúja iránt, de sajnálatom nem megy odáig, hogy odavessem áldozatul egy ember életét. A koronatanú saját vétkének súlyától szabadulna.

TAYLOR A tárgyra! Kissé elkanyarodtunk!

ATTICUS Teljes mértékben tisztában volt vele, milyen szörnyű vétket követ el, de vágya erősebb volt, mint a szabály, amelyet megszegni készült. Fehér nő létére, szerelmi kalandra akart rávenni egy erős, fiatal, néger férfit. Végül azt tette, amit minden gyermek megtesz, ha szabadulni akar bűne bizonyítékától. Végezni akar áldozatával, mivel a körülmények valósággal rákényszerítik, elszánta magát, hogy vágya tárgyát, ezt a színes férfit eltüntesse a közeléből, az életéből. Ez a leány a szegénység és tudatlanság áldozata. Apja szemtanúja volt tettének. Az eset után, közvetett bizonyítékok utalnak erre, valaki súlyosan bántalmazta Mayella kisasszonyt, még hozzá az ütések *bal kézzel mérte rá!* Láthattuk, hogy az apa, a bíróság előtt, *bal kézzel írta alá a borítékot*, és látjuk, a vádlott bal keze tökéletesen béna. És mégis, a vád tanúi azt hitték, senki sem vonja kétségbe vallomásuk hitelét, ama feltételezés alapján, hogy *minden néger hazug, természetétől fogva erkölcstelen!* Thomas Jefferson azt

mondta, Isten mindannyiunkat egyenlőnek teremtett!
Ma, az Úr

1935. esztendejében, legalábbis itt, Délen, olyan irányzat uralkodik, amely azt a mondást kiforgatja eredeti jelentéséből. De van egy hely ebben az országban, egyetlenegy intézmény, amely egyenlőnek tekinti a szegényt Rockefellerrel, az ostobát Einsteinnel, és a műveletlent, az egyetemi rektorral! Ez az intézmény az Egyesült Államok bírósága! A bíróság hivatásának betöltése az esküdtszéken múlik, Önökön, Hölgyeim és Uraim! Bízom benne hölgyeim és uraim, hogy Önök minden szenvedélytől mentesen képesek mérlegelni az elhangzott vallomásokat, ennek alapján hozzák meg döntésüket, és visszaadják a vádlottat családjának. Tegyék meg, ami a kötelességük, Isten nevében! Köszönöm!

(ATTICUS a helyére megy, leül. Iszik egy kis vizet, bátorítóan megfogja TOM vállát)

TAYLOR Az esküdtek tanácskozássra vonulnak vissza! *(koppint a kalapácsával)* Az esküdtszék tagjai, a törvények értelmében addig nem hagyhatják el tanácskozási területüket, amíg *egyöntetű döntésre* nem jutnak! „Bűnös” avagy „nem bűnös!” Törvényszolga! Intézkedjék!

SZOLGA *(ordítva)* Álljanak fel! Taylor bíró kivonul.

(TAYLOR felkel, kisiet. Az esküdtek elvonulnak.)

GILMER feláll, elsiet.

TOM és ATTICUS feláll, a TÖRVÉNYSZOLGA TOM mögé áll)

Szín munkafényre vált

3.)jelenet.

Szín kivilágosodik

Tornác (este)

SCOUT *(a hintaszékben ül, ölében a baba, jegyzetfüzettel)*
 Az egész város fokozott izgalommal várta az esküdtek döntését, eltelt egy nap, két nap, semmi. Az iskolában elmaradtak Gates tanárnő órái, hiszen ő az esküdtszékekkel ülésezik. Az élelmezésükről a város gondoskodik, naponta háromszor szállítják a törvényszék emeleti szobájába az ennivalót, én is azok közé a gyerekek közé tartozom, akik az ebéd kihordásában segédkeznek. A teremben semmi érdekes nem látszik, elcsigázott emberek hevernek szerteszét, immel-ámmal esznek, kivéve Cunningham bácsit, aki vegetariánus, külön kosztot kap, mégis, örökké éhes.
 Azt hiszem Atticus jó védőbeszédet mondott, a városban a hangulat lassacskán a felmentés irányába mozdulni látszik...
 Már nagyon várom az esküdtek bevonulását. olvastam, hogy az esküdtek megjelenésekor, tudni lehet az ítéletet; ha na vádlottat nézik, felmentették! Ha egyikük sem pillant a vádlottra, halál!... Aztán a harmadik napon, éppen ebéd előtt, megnyitották a tárgyalást...

Szín elsötétedik

kivilágosodik a tárgyalóterem.

(Taylor bíró a helyén, TOM, ATTICUS, GILMER z íróasztalok mögött, sorra érkeznek az esküdtek. BOO, CUNNINGHAM, DUFF és GATES tanárnő a vádlottra mered, bevonulás közben, a többiek feltűnően nem néznek rá. Utoljára WRITE asszony érkezik, még lekapja BOO feléről a kalapot, leül. TAYLOR koppint a kalapácsával)

TAYLOR Megkérdezem, az esküdtek szószólját, megszületett-e döntésük?

WRITE *(feláll)* Igen, bíró úr!

TAYLOR Egyhangú-e a döntésük?

WRTE Egyhangú, bíró úr!

TAYLOR Törvényszolga!

(A TÖRVÉNYSZOLGA WRITE asszony elé siet, átveszi céduláját, és a bíró pulpitusához lép vele, átadj. TAYLOR belenéz a papírosba)

TAYLOR Halljuk az ítéletet!

WRITE Bűnös! Tizenkét „bűnös” áll a szavazócédulákon.

TAYLOR A bíróság Tom Robinsont halálra ítéli! Azonnal szállítsák át az *Alamabai Állami Fegyintézetbe*. Államügyész úr?

GILMER *(feláll)* Elfogadom az ítéletet!

TAYLOR Védelem?

ATTICUS Fellebbezést jelentek be, bíró úr. Az iratokat még ma eljuttatom a bíróságra!

TAYLOR A tárgyalást bezárom! *(koppint a kalapácsával)*

SZOLGA Álljanak fel! Taylor bíró elvonul!

(Mindenki feláll, a bíró el, az esküdtek, el. TOM-ot hangtalan zokogás rázza, GILMER kezét nyújt ATTICUS-nak, sietve el. A TÖRVÉNYSZOLGA a bilincsel TOM-hoz lép. TOM háttal állva zokog)

SZOLGA Tartsa a kezét! *(megbilincseli)*

ATTICUS Még nincs veszve minden, Tom!

TOM Adhattak volna húsz évet is, a semmiért! Miért halál?

ATTICUS Maga színes, Tom! A világnak ezen a táján, ma, így döntenek...

TOM Mi történik velem, ha elutasítják a fellebbezést?

ATTICUS Villamoszékbe kerül... de az állam kormányzója még akkor is megkegyelmezhet. Reménykedjünk...

(TOM bólint, elindul kifelé, a TÖRVÉNYSZOLGA hátulról, vállára tett kezével irányítja.)

ATTICUS leroskad, összecsupja az iratait, egy kezébe temeti arcát. Felnéz. Nehezen áll fel.

Súlyos csend. Csak a néma árnyak motoznak a gyertyákkal.

Arctalan emberek jelennek meg a tárgyalóteremben, apró, meggyújtott mécseseket (vagy gyertyákat) hoznak, minden felé elhelyeznek belőlük, az asztalon, amely mögött TOM ült, a bírói pulpituson, az esküdtszék székein, az ügyész íróasztalán, sok-sok apró kis fény lobog.

ATTICUS felkel, kiált)

ATTICUS Scout! Scouuuuut!

(SCOUT be)

ATTICUS *(elgyötört. Megfogja a lánya kezét)* Scout, szeretném, ha eljönnél velem Helen Robinsonhoz. Nekem kell elmondani neki!

SCOUT Mi történt?

ATTICUS Tom meghalt. Agyonlőtték. Meg akart szökni. Séta közben történt. Állítólag kitört a sorból, vadul nekirohant a kerítésnek, és át akart mászni rajta. Mindenki szeme láttára...

SCOUT Nem próbálták megállítani? Nem figyelmeztették?

ATTICUS De igen. Az örök „állj”-t kiáltottak. Néhányszor a levegőbe lőttek, de Tom nem állt meg. Csak rohant, mint az eszeveszett. Így aztán agyonlőtték. Éppen akkor, mikor már fent lógott a kerítésen.

SCOUT Istenem.

ATTICUS Azt mondják, ha mindkét karja ép lett volna, sikerül neki, annyira gyorsan csinálta. Tizenhét lövés érte.

Ennyi golyót azért mégsem kellett volna beléje
lőniük... Szeretném, ha velem jönnél, és együtt
mondjuk meg a feleségének...

SCOUT Megyek, persze.

ATTICUS Komoly kilátásaink voltak. Beszéltem vele, róla. Azt
hiszem, Tom megunta a fehérek ígéretéseit, és maga
akart szerencsét próbálni...

SCOUT Mehetünk, apa.

ATTICUS Akkor gyerünk. Majd veszünk valahol egy szál
virágot. *(kézen fogja a lányát, elmennek)*

(A tárgyalóteremben sok-tíz mécses világít, pislákol)

Drámai zene

Szín lassan elsötétedik

4.)jelenet.

Szín kivilágosodik

Tornác és Utca (este)

(A város fényei a szokottnál halványabban pislognak, a gázlámpa fénye nem ég, a Tornácon kívül minden sötét, a tárgyalóterem, a házak rajzolata. A tornácon csak az állólámpa fénye világít.

A tornácon házikabátban ATTICUS ülne a hintaszékbe, a baba azonban ott ücsörög a székben. ATTICUS felveszi, odább teszi, könyvvel a kezében leül az állólámpa alá. Olvasni kezd.

*Kellemes, hangulatos, **ragtime zene erősödik**.*

SCOUT lép be a tornácra, menet közben próbál bele lépni egy sonkába; egy ruhafélébe, amely sonkára hajaz, kezében álarc, felteszi. Malac)

SCOUT Hogy nézek ki?

ATTICUS Rémesen! Írónók ritkán változnak sonkává.

SCOUT Nem vagyok írónő! Csak cikkíró. Ezt a jelmezt a tanárnő találta ki: „Ad Astra Per Aspera. A mélyből a csillagokig”. Nem nézed meg?

ATTICUS Nem hiszem. És miért kell ehhez sertésnek öltözni?

(Odakint megdördül az ég, villámlik)

SCOUT *(pofákat vág)* Eeeegen. Nem tudom. *(megperdül)*
Legalább azt mondd meg, hogy nézek ki?

ATTICUS Pompásan. De komolyan. *(felkel, homlokon csókolja a lányt)* Siess. El ne késs! Vigyél esőkabátot!

SCOUT *(felveszi a babát)* Vigyázz, mindenre! *(gondosan elhelyezi az állólámpán)* Akkor megyek.

(SCOUT kilép a tornácról, vállára borítja az esőkabátot, teljesen sötét minden, csak a lámpaoszlop körvonala látszik, és az apró fény, a tornácon. Dörög az ég. SCOUT előtt váratlanul felmagasodik egy alak, (EWELL), baseball-ütővel csapkod, eltalálja a kislányt, a lámpaoszlopot, SCOUT elesik, közben záporoznak rá az ütések, feltápászkodik, fejjel nekirohan a sötét alaknak; egyszerre még egy alak jelenik meg, szorosan a baseballütős ember mögött áll, (BOO RADLEY), villámlik; a baseballütős elzuhan. Köhögés. Hosszú, húzós köhögés.

SCOUT vánszorogva, térden-kézen csúszva vonszolja magát, haza. Eltűnik.

Zseblámpa fények pislákolnak, TATE seriff és DUFF doktor világítanak a holttestre, BOO hátrál.

EWELL a hasán fekszik, mozdulatlan.

TATE és DUFF a hátára fordítja, DUFF ujját a halott nyakára, ütőerére helyezi, TATE zseblámpájával világít. DUFF felnéz, a fejét csóválja.

BOO dermedten húzódik hátrébb, mozdulatlanul lapul. TATE valamelyik zsebéből fekete viaszosvásznat varázsol elő, leteríti vele a halottat; a lepel teljesen elfedi EWELL urat. A három férfi el.

SCOUT most ér a Tornácra vérzik az arca, levegőért kapkod, leroskad)

Kivilágosodik a tornác

(ATTICUS jelenik meg az ajtóban)

ATTICUS Úristen, Scout! Mi történt?

SCOUT Valaki megtámadott. Itt, vérzik. És nagyon fáj a fejem.

ATTICUS Ülj le. *(leszedi róla a félreecsúszott malac-álarcot, lesegíti a sonka jelmezt, kötszeres dobozt hoz, elkezd tisztogatni az arcán a sebhelyet)* Ki tette ezt veled?

SCOUT Nem tudom. Sötét volt.

(Autózúgás, fékcsikorgás, TATE seriff, lóbál egy esőkabátot, és BOO lép be. BOO megemeli a kalapját, csoszogva jár)

Kivilágosodik a szín

(Világos az utca, világít a gázlámpa, alatta EWELL letakart holtteste hever)

TATE Finch ügyvéd úr. Ezt találtam. Scout-é?

- SCOUT Az enyém.
- TATE Bob Ewell odakint fekszik, a lámpa alatt, egy konyhakéssel az oldalában. Halott, ügyvéd úr. Duff doktor nézte meg.
- ATTICUS Halott?
- TATE Illetve, a konyhakés már nincs az oldalában. Egy jókora lyuk van a helyén.
- ATTICUS Szent ég! Mi történt? Hogyhogy halott?
- TATE Aki halott, az már nem bánthatja többé a gyerekeket. Mondd el, mi történt?
- SCOUT Hát... az iskolába akartam menni... mert Gates tanárnő egy... egy színdarabot... amikor valaki a sötétben... Egyszerre csak ott volt! És... össze-vissza vert... Egy nagy fadarabbal.
- TATE Baseball-ütővel. És?
- ATTICUS Ezt csak egy őrült tehetné...
- SCOUT ...és akkor letepert, és rúgott, és...
- TATE Vannak emberek, akiket a legjobb szó nélkül keresztüllőni, bár nem érik meg a golyó árát. Ilyen volt Ewell. Magával nem mert kikezdeni, hát a lányán akart bosszút állni.
- SCOUT ...és akkor felkeltem valahogy... és valaki mintha köhögött volna... ő mentett meg...

TATE Itt áll. Megmondhatja a nevét is. Artúr Radley úr.

(BOO félszegen áll a tornác szélén, kalapban, legszívesebben elsüllyedne)

SCOUT Hello, Boo úr... Nem ülne le?

BOO Khm. Köszönöm. *(áll)*

ATTICUS Rendben, seriff, be kell mennünk az irodába, felvesszük a jegyzőkönyvet, ha Arthúr Radley végzett Ewellel, akármilyen kínos is... nem lehet eltussolni...

TATE Senki sem tussol el semmit!

ATTICUS Azért mert a kislányomat támadta meg...

TATE Nincs „mert”! Megtámadta. Kishiján agyonverte. Nincs jegyzőkönyv!

ATTICUS Seriff, igazán kedves öntől, csak a jó szíve diktálja, de...

TATE Hm. Nincs jó szívem. Bob Ewell a saját késébe esett bele. Ebbe, ni! Be tudom bizonyítani. *(elővesz egy kést, ronggyal megtörli)*

ATTICUS Ez az a kés?

TATE *(maga elé tartja a kés, úgy tesz, mintha megbotlanék, és a kés a hasa alá került)* Önmagába szúrta a kést. Egész testével ránehezedett. Az esetnek nincs szemtanúja. A vihar miatt nem égtek a lámpák. Korom sötét

volt. Mennydörgött és villámlott. Nincs meg az elkövetés eszköze. Nincs gyanúsított. Csak a maga kislánya volt ott, aki elszaladt. Semmit sem látott.

ATTICUS Nem láttál senkit?

SCOUT Nem.

ATTICUS Ezt ön csak úgy gondolja... Ez így nem törvényes! Természetesen vállalom Boo Radley védelmét, és mindent megteszek...

TATE Semmi kedvem veszekedni önnel, ügyvéd úr. Semmit sem tesz, jó? Én nem vagyok a megtestesült jószág. De én vagyok Maycomb megye seriffje. Tudok mindenről, ami itt történik. Egy fiatal néger meghalt, pedig nem kellett volna meghalnia. Most halott az az ember, aki felelős volt a haláláért. Eljött az ideje, hogy a halottak eltemessék halottaikat. Bob Ewell a saját kérésére esett, ügyvéd úr. Jó éjszakát! Jön, Boo?

BOO Hogy? Igen. Nnnn... nem.

TATE Megyek, elvitetem a dögöt... *(int, elteszi a kést, el)*

ATTICUS Megiszik velünk egy teát, Arthúr?

BOO Igen. És... megköszönni... megköszönöm... amit hoztak nekem a gyerekek... Scout is... csemegéket, édességet... meg még rágógumit is. Igen jól esett nekem. Ez.

SCOUT Üljön le, Boo. Ide. Jó kényelmes. Ezt a babát magától kaptam? *(felmutatja a babát)*

BOO Hogy? Melyiket? *(kézbe veszi, megnézi, forgatja)*
 Baba. Szép. *(beül a hintaszékbe, kicsit hintázik, élvezi.*
A baba a kezében) És nagyon sok cukrot kérek! A
 teámba!

ATTICUS Hozom. És köszönöm, Artúr.

SCOUT Szeretlek, Atticus!

ATTICUS Szeretlek, kislányom! *(BOO felé)* Nagyon szépen
 köszönöm! *(el)*

*(SCOUT lekucorodik BOO elé, a férfi lassan, bátortalanul
 megsimogatja a haját. Révült mosollyal arcán, kalapban ül, ölében
 a babával)*

A fény a kislányra szűkít

SCOUT *(felkel, sétálni kezd)*

Atticus Finch, az apám, mindig azt mondta, „tudod,
 Scout, ha igazán megismerjük, a legtöbb ember
 rendes”!

(A lámpaoszlopig meg, átöleli az oszlopot)

Akkor, 35-ben, minden eszközt felhasznált, hogy
 megmentse Tom Robinsont, de az emberi szívek titkos
 törvényszéke előtt, kezdettől fogva nem volt semmi
 esélye.

Tom halott ember volt, abban a pillanatban, mikor Mayella Ewell kinyitotta a száját és sikoltozni kezdett...

...Ha felnövök, lehet, hogy tényleg író leszek...
Addigra, biztosan más lesz a világ. Bórszín, vallás, eltérő világnézet miatt már nem ölik meg egymást az emberek, nem bántják a gyengébbeket. A szeretet lesz az uralkodó elv a világon... Talán írok egy könyvet erről az esetről, a városunkról, ezekről az emberekről... El se fogják hinni nekem, hogy mindez megtörténhetett.

(SCOUT elgondolkodó arca)

Szín lassan elsötétedik.